fra efteråret 1957 til foråret 1958 har stigningstakten været dobbelt så stor, hvilket svarer til omkring det tredobbelte af, hvad der er almindeligt i de øvrige vesteuropæiske lande.

Tabel 4. *Pris- og lønudviklingen i Frankrig.*

	Detailprisindeks, 1/7 1956–30/6 1957 = 100				Indeks for timelønsatser, byerhvervenes arbejdere, jan. 1956 = 100
	Ialt	Levnedsmidler og vin	Industriprodukter	Tjenesteydelser	
Januar 1957	101	101	100	100	106,8
Juli —	102	101	103	103	111,4
Oktober —	106	107	104	105	114,6
Januar 1958	115	118	108	115	118,9
April —	119	121	110	122	123,5
Maj —	119	122	111	122	...
Juni —	119	123	111	122	...

Det er vanskeligt at danne sig et pålideligt indtryk af udviklingen i det private forbrug. Man har nemlig ikke i Frankrig en statistik over detailhandelens omsætning, som dækker alle brancheområder, men kun nogle spredte indeks, af hvilket det er svært at danne sig et helhedsbillede. Dertil kommer, at de voldsomme prisstigninger gennem det sidste år besværliggør en analyse af *mængde*udviklingen i detailsalget. Det franske statistiske departement har imidlertid fornylig foretaget en bearbejdelse af det forhåndenværende talmateriale, hvorved er fremkommet nogle sæsonudjævnede indeks for detailomsætningen regnet i et fast prisniveau. Disse serier er gengivet i tabel 5. Man skal næppe tillægge tallene ret stor nøjagtighed eller repræsentativitet med hensyn til at belyse den samlede detailomsætning (således dækker de ikke så betydelige dele af omsætningen som automobilsalget eller de parisiske specialforretninger uden for fødevarebranchen).

Forbruget synes ifølge det foreliggende at være forøget stærkt – med en størrelsesorden af ca. en halv snes procent – fra sommerhalvåret 1956 til sommeren 1957, da det ser ud til at have kulmineret. I løbet af vinteren og foråret 1958 er der indtrådt et svagt fald i omsætningen, når man bortser fra pris- og sæsonforskydninger. Det kan dog tilføjes, at der sandsynligvis i denne periode har været en fortsat fremgang i indkøbet af nogle varer, som ikke indgår i tabel 5, bl. a. personbiler, fjernsynsapparater og elektriske husholdningsapparater.

For levnedsmidler er forbruget faldet, som allerede omtalt især for vin, kød og grøntsager. Industriens leverancer af konsumvarer skønnes i 1. kvar-

tal 1958 at have været 5 pct. større end et år før, mens de i 2. halvår 1957 var 10–15 pct. over niveauet i 2. halvår 1956.

Dette hovedindtryk af stagnation i forbruget i vinterens løb stemmer

Tabel 5. *Statistik over forbrugsudviklingen i Frankrig.*

	Sæsonudjævnede mængdeindeks for fødevarebutikker, 1956/57 = 100[1]		Sæsonudj. mængdeindeks for diverse andre brancher 1950 = 100[2]	Værdiindeks for detailomsætningen (ikke sæsonudj.), 1950 = 100		
	Kooperative	Private handl.		Stormagasiner, Paris	Stormagasiner, provinsen	Beklædningshandel, provinsen
2. kvt. 1956	91	93	144	208	239	142
3. kvt. —	96	97	154	192	238	120
4. kvt. —	101[3]	102[3]	153	321	358	199
1. kvt. 1957	97	94	156	235	230	128
2. kvt. —	105	103	164	241	280	174
3. kvt. —	103	108	173	230	297	142
4. kvt. —	101	102	165	373	418	203
1. kvt. 1958	99	101	161	266	259	136

Kilde: »Études et Conjoncture« juni 1958, samt »Bulletin mensuel de Statistique«.

[1]) Basis: 1. juli 1956–30. juni 1957.

[2]) Heri indgår de ikke-fødevarebrancher, som man indsamler omsætningsstatistik for: stormagasiner i Paris og provinsen samt specialforretninger i provinsen for fodtøj, beklædning, bohave, apoteker, materialhandel og isenkram.

[3]) Påvirket af hamstring under Suez-konflikten.

godt med, at lønmodtagernes reallønstigning ophørte i efteråret 1957 og afløstes af et svagt fald – på knap 5 pct. fra oktober 1957 til april 1958 for arbejdere i byerhvervene.

Investeringsefterspørgslen synes stadig at være usvækket. Kapaciteten i de grene af industrien, der fremstiller investeringsvarer, er praktisk talt fuldt udnyttet, og ordrebeholdningerne har vist tendens til stigning. Det antages, at udsigten til den kommende importliberalisering og toldnedsættelse i forbindelse med det europæiske fællesmarkeds ikrafttræden 1. januar 1959 har stimuleret erhvervslivets lyst til at investere i et mere konkurrencedygtigt kapitalapparat.

Byggeaktiviteten er i de senere måneder ikke steget, men dog opretholdt på et meget højt niveau. Igangsættelserne af nyt byggeri er begrænset gennem nedskæring af offentlig udstedelse af byggetilladelser og stramning af finansieringsvilkårene, og den voldsomme forøgelse i byggeomkostningerne i de senere år – med ca. 35 pct. fra 1955 til 1958 – har også dæmpet efterspørgslen. Men da der er en stor mængde byggeri under udførelse, og da der hidtil har været større efterspørgsel, end byggehåndværkerne har haft arbejdskraft til at tilfredsstille, antages byggeaktiviteten at ville blive opretholdt i hvert fald sommeren over.

Industriens produktion fortsatte sin vækst frem til januar kvartal i år, idet tendensen til nedgang i konsumvareproduktionen mere end opvejedes af fremgangen i fremstillingen af investeringsgoder og halvfabrikata dertil (bl. a. stål). Produktionen af råstål, der er faldet i det øvrige Vesteuropa, lå i Frankrig for de første seks måneder af 1958 9 pct. højere end i tilsvarende periode sidste år, og maskinfabrikker og elektroteknisk industri producerede 17 pct. mere i 1. kvartal end for et år siden.

Forbedringen af udenrigsøkonomien i 3. og 4. kvartal 1957 fulgtes i 1. kvartal 1958 af en forværring. Skønt importen var undergivet regulering, steg den importerede mængde stærkt – med ca. 20 pct. i forhold til det foregående kvartal. For at undgå, at den fortsatte industrielle ekspansion hæmmedes af mangel på materialer, lempedes importreguleringen for råstoffer og halvfabrikata, og for at bremse prisstigningen på landbrugsvarer udstedtes flere licenser til import af levnedsmidler. For alle hovedgrupperne inden for importen undtagen industrielle færdigvarer til konsum, for hvilke importreguleringen blev håndhævet effektivt, indtrådte en stigning i importmængden, som omtrent førte den op på det høje niveau fra 1. halvår 1957.

Den franske eksport ventedes at stige som en følge af devalueringen, men eksportmængden holdt sig konstant i januar kvartal (se figuren). Årsagen hertil må ifølge det officielle statistiske bureau søges deri, at de stærke lønstigninger og bortfaldet af en del specielle støtteforanstaltninger fra årsskiftet 1957/58 fuldt ud opvejede virkningerne af devalueringen, sådan at den franske industris konkurrencemæssige stilling på de udenlandske markeder ikke var bedre end i 1. halvår 1957.

Regnet i faste priser blev underskuddet på handelsbalancen over for ikke-franclande i januar kvartal i år lige så betydeligt som i 1. halvår 1957. Målt i løbende priser blev det imidlertid noget mindre, 41 mld. francs pr. måned, d. v. s. knap 35 mld. før-devaluerede francs mod 56 mld. francs i januar kvartal 1957, fordi bytteforholdet i udenrigshandelen forbedredes betydeligt under råstofprisfaldet på verdensmarkedet. Også i april og maj registreredes store underskud på handelsbalancen. De officielle valutareserver tappedes stærkt. Valutastabiliseringsfondens valutabeholdning anslås ult. marts at have udgjort 80 mill. $ (34 mld. frcs), d. v. s. mindre end en måneds underskud på handelsbalancen.

For at styrke den katastrofalt ringe valutalikviditet søgte Frankrig i vinterens løb lån i Amerika og hos internationale institutioner. Det lykkedes på forskellige betingelser – bl. a. med hensyn til statsfinansiel stramning og genindførelse af liberaliseringen af 60 pct. af importen fra OEEC-landene fra midten af juni 1958 – at opnå trækningsrettigheder i Den europæiske Betalingsunion, Den internationale Valutafond og USAs Ex-Importbank på 340 mill. $; heraf resterede ultimo marts 186 mill. $ (78 mld. francs),

som ikke er medregnet i ovennævnte valutareserve på 34 mld. francs. Under disse omstændigheder måtte det betragtes som umuligt for Frankrig at opfylde forpligtelsen til at liberalisere importen i sommeren 1958.

Tabel 6. *Produktion og beskæftigelse i Frankrig 1957–58.*

	Sæsonudjævnede indeks for		
	Industriproduktion[1]	Bygge- og anlægsvirksomhed	Antal beskæftigede lønmodtagere i byerhverv[2] (ultimo)
	1952 = 100	1952 = 100	1954 100
1. kvt. 1957.....	142	117	104,4
2. kvt. —	145	116	105,2
3. kvt. —	146	113	105,7
4. kvt. —	152	112	106,2
1. kvt. 1958.....	157	117	106,4
2. kvt. —	158[3]	...	...

Kilde: »Études et Conjoncture« juni 1958.
[1]) Incl. minedrift, gas- og elværker.
[2]) Excl. offentlig administration og husmedhjælp.
[3]) April–maj.

De oplysninger, der foreligger for 2. kvartal, tyder på, at ekspansionen er ved at ophøre. Industriproduktionen stiger ikke mere, jfr. tabel 6, og den samlede beskæftigelse af lønmodtagere i byerhvervene synes i den senere tid at være stagneret; arbejdsløsheden, som fra 1954 til midten af 1957 faldt fra 200.000 til det eksceptionelt lave niveau på ca. 75.000, er i april kvartal i år steget svagt til 85.000 (sæsonudjævnede tal).

Kreditstramningen begynder at vise sine virkninger på aktiviteten, og den almindelige optimisme inden for erhvervslivet har været på retur. Kursniveauet for industriaktier, der faldt efter indgrebene i sommeren 1957, reduceredes yderligere med 18 pct. fra januar til juni 1958.

I forbindelse med den nedgang i forbrugsefterspørgslen, som allerede kunne konstateres fra årets begyndelse, vil svækkelsen af investeringsefterspørgslen antagelig medføre en nedgang i den økonomiske aktivitet i 2. halvår 1958.

Den afdæmpede efterspørgsel har bidraget til, at prisniveauet trods det stigende lønniveau er blevet stabiliseret i 2. kvartal. Det officielle detailprisindeks var således uændret fra april til juni (jfr. tabel 4).

Efter de Gaulles tiltræden som konseilspræsident synes tilliden til den franske valuta at være forøget. Mens der i marts, april og maj var et betydeligt underskud i de løbende betalinger mellem francområdet og den øvrige verden – i maj på 40 mld. francs – reduceredes det i juni til 7 mld.

frcs, skønt der i denne måned brugtes 8 mld. til afdrag på offentlig udenlandsk gæld. Og det nye 3½ pct. statslån, som finansminister Pinay udbød til tegning i perioden 17. juni–12. juli, indbragte ca. 320 mld. frcs (5,2 mld. kr.), hvoraf køberne indbetalte de ca. 70 mld. i form af guldmønt, som er henlagt til valutareserverne. Lånets rentebetalinger og hovedstol reguleres i forhold til guldprisen på det frie marked. Den tilvækst til de officielle valutareserver, som lånet har betydet, er naturligvis kun en engangsforanstaltning, som ikke betyder nogen forbedring af den løbende valutabalance, men den har givet myndighederne et pusterum, sådan at de får tid til at tilrettelægge en økonomisk politik på længere sigt.

Regeringen søger at bevare prisstabiliteten, som nu er truet af den 12 pcts. forhøjelse af prisen på hvede af ny høst, som landmændene har krav på iflg. en lovbestemmelse fra 1957, der regulerer prisen efter detailprisindekset. De Gaulle har bedt landbrugsorganisationerne om at give afkald på halvdelen af prisforhøjelsen, men fået afslag. Det synes imidlertid, som om regeringen på den ene eller den anden måde er besluttet på at modvirke en almindelig forhøjelse af prisniveauet for levnedsmidler, og den gode høst i år giver den gode kort på hånden. For at stabilisere priserne på industriprodukter vil man indlede forhandlinger med arbejdsgiverne om afkald på prisforhøjelser og med fagforeningerne om fastholdelse af lønniveauet.

Disse foranstaltninger vil næppe være tilstrækkelige til at sikre valutaligevægt, idet omkostningsniveauet er så højt, at eksporten ikke viser nogen tendens til vækst. Det er derfor rimeligt i løbet af nogle måneder at vente en ny devaluering af francen, som atter kan gøre eksporterhvervene konkurrencedygtige. For at virkningerne af en sådan devaluering ikke i løbet af en kortere periode skal udtømmes, må regeringen imidlertid først tilvejebringe pris- og lønstabilitet.

I begyndelsen af juli offentliggjordes importbevillingsplanen for 2. halvår 1958. Der regnes med en import på 840 mld. frcs mod ca. 925 mld. i 1. halvår. I betragtning af, at importpriserne formentlig vil ligge lidt lavere i 2. halvår, drejer det sig om en såre beskeden nedskæring; den er da også efter Pinays direktiver blevet gjort langt mildere end de planer, der forelå fra den foregående regering.

VESTEUROPA

Afsvækkelsen i Vesteuropas konjunktur, som allerede havde vist sig i 2. halvår 1957, fortsatte i 1. halvår i år. Mens industriproduktionen i foregående halvår kun i et enkelt land (Finland) gik tilbage, mens der i andre lande blot var tale om en svagere vækst end tidligere, er produktionen i år faldet i en række lande (Finland, Norge, Danmark og Holland) og

været uændret i England. Frankrig er det eneste vesteuropæiske land, der stadig kan notere en væsentlig produktionsfremgang.

Tabel 7. *Udviklingen i Vesteuropas og USA's industriproduktion*[1]).

	Ændring i industriproduktionsindeks i forhold til samme tidsrum året før: 1. halvår 1957	2. halvår 1957	Foreliggende tal for 1958
	pct.	pct.	pct.
Danmark	+ 8	0	÷2 (jan.–maj)
Norge	+ 4	+ 1	÷6 (–)
Sverige	+ 5	+ 2	+1 (jan.–april)
Finland	+ 9[2]	÷10	÷9 (–)
England	+ 1	+ 2	0 (–)
Vesttyskland	+ 7	+ 5	+3 (jan.–maj)
Frankrig	+10	+ 9	+9 (jan.–april)
Italien	+10	+ 6	+1 (–)
Holland	+ 4	0	÷4 (jan.- maj)
USA	+ 2	÷ 1	÷11 (jan.–juni)

Kilde: De nævnte landes produktionsstatistik.
[1]) Excl. minedrift, gas- og elværker.
[2]) Særlig stor tilvækst p. gr. a. generalstrejken marts 1956.

Konjunkturnedgangen har også sat sig tydelige spor i udenrigshandelen. I alle vesteuropæiske lande er importværdien gået ned fra 1. halvår 1957 til samme periode i år, gennemgående med en halv snes procent.

Importpriserne er faldet betydeligt; for råstoffer og halvfabrikata til landbrug og industri har der været tale om et prisfald på omkring 10 pct. og for fast og flydende brændsel om en endnu stærkere nedgang, ligesom priserne for animalske levnedsmidler er faldet. Prisnedgangene for de nævnte varer, der udgør hovedparten af de vesteuropæiske landes import, har i betydning langt overgået den svage tendens til prisstigning, der har gjort sig gældende for industrielle færdigvarer.

Regnet i faste priser har importmængden gennemgående været uændret fra 1. halvår sidste år til i år.

For eksporten har prisbevægelserne været af mindre styrke, idet de råvarer, fødevarer og brændselsstoffer, der er faldet stærkt i pris på verdensmarkedet, kun spiller en underordnet rolle i de fleste vesteuropæiske landes udførsel (med Holland og Danmark som undtagelser). Ændringerne i eksportværdien afspejler derfor også mængdeforskydningerne.

I mange lande er der i 1. halvår i år registreret et omslag fra vækst til nedgang i eksporten. Det gælder således for Norge, Sverige, England og Svejts. I Finland, hvor der var nedgang allerede i 2. halvår 1957, er tilbagegangen blevet stærkere. Og i lande som Holland, Italien og Vesttyskland, hvor eksporten i 2. halvår 1957 voksede så stærkt som 11–16 pct.,

er forøgelsen i 1. halvår svundet ind til 2–4 pct. Danmark er det eneste land, hvor eksporten er forøget i et stærkere tempo end i 1957.

Konjunktursvækkelsen er i lande som Danmark, Finland, Holland, England og Vesttyskland en følge af en bevidst politik, der har tilsigtet at forbedre valutabalancen eller dæmpe prisstigningerne. Denne deflationspolitik har via importen spredt sine virkninger, dels mellem de nævnte lande indbyrdes, dels til andre lande. I Sverige, Norge og Finland er eksportindustrierne således blevet ramt af afsætningsvanskeligheder og har nedsat produktionen; især er papirmassefabrikker og metalværker blevet ramt.

Tabel 8. *Udviklingen i Vesteuropas og USA's udenrigshandel.*

	Ændring i forhold til samme tidsrum året før: Importværdi			Eksportværdi		
	1. halvår 1957	2. halvår 1957	1. halvår 1958	1. halvår 1957	2. halvår 1957	1. halvår 1958
	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.
Danmark	+12	÷ 4	÷11[2]	+ 4	+ 7	+ 9[2]
Norge	+ 7	+ 3	÷ 3[2]	+ 7	+ 5	÷12[2]
Sverige	+17	+ 3	÷ 3[2]	+18	+ 4	÷ 8[2]
Finland[1]	+13	÷10	÷23[2]	+18	÷ 2	÷ 7[2]
England	+ 6	+ 4	÷12	+ 5	+10	÷ 5
Vesttyskland	+17	+10	÷ 2	+19	+14	+ 2
Italien	+18	+10	÷15[3]	+21	+16	+ 3[3]
Holland	+13	÷ 7	÷17	+ 5	+11	+ 4
Svejts	+23	+ 1	÷15	+12	+ 5	÷ 3
USA	+ 2	+ 4	÷ 3[3]	+22	+ 3	÷18[2]

Kilde: De nævnte landes udenrigshandelsstatistik.
[1]) Da Finland nedskrev sin valuta i sept. 1957, er udenrigshandelens værdi her regnet i udenlandsk valuta.
[2]) Januar–maj 1958.
[3]) Januar–april 1958.

De fleste af de lande, der i 1957 kom i valutavanskeligheder, har i år fået genoprettet deres valutareserver. Det gælder således for England, Holland, Finland og Danmark. Kun i Frankrig er valutabalancen fortsat kritisk. På den anden side har Norge, hvis valutareserver forbedredes væsentligt i 1956–57, i år noteret et betydeligt underskud på betalingsbalancen; eksporten er reduceret stærkere end i de andre vesteuropæiske lande, samtidig med at importen kun er gået ubetydeligt ned på grund af store udenlandske skibsafleveringer til den norske handelsflåde, kontraheret for flere år siden. Skibsfartsindtægterne, der betyder mere for Norges end for noget andet lands betalingsbalance, er faldet kraftigt. Fra officiel side skønnes underskuddet på den løbende betalingsbalance for 1958 at blive så betydeligt som 1300 mill. kr. De norske myndigheder agter ikke at imødegå denne udvikling gennem en deflationspolitik, men vil finansiere underskuddet ved optagelse af udenlandske lån og ved forbrug af landets valutareserver.

I løbet af foråret og sommeren er de fleste lande slået om fra en efterspørgselsbegrænsende politik til at gennemføre lempelser i statsfinanserne og kreditpolitikken.

I Vesttyskland er overskuddet på forbundsbudgettet afløst af underskud, skattesatserne er reduceret og diskontoen nedsat til 3 pct. Kreditlempelserne har dannet basis for dannelsen af et egentligt kapitalmarked, hvorved navnlig industriens finansieringsmuligheder gennem aktieemission og udbydelse af industriobligationer samt de offentlige myndigheders placering af lån er blevet lettet. Lempelserne er allerede ved at vise sine virkninger; således er investeringsefterspørgslen tilsyneladende atter begyndt at vokse, og importen af industrielle færdigvarer til konsum og investering er i år vokset i endnu stærkere tempo end i de foregående år (for de første 5 måneder af 1958 44 pct. større end i tilsvarende periode 1957 – mod en vækst i tilsvarende tidsrum 1956–57 på 37 pct.).

I England blev der ved forelæggelsen af statsbudgettet for finansåret, der begyndte 1. april, foretaget en nedsættelse af omsætningsafgifterne på en række varer, og afskrivningsreglerne for industriinvesteringer lempedes. Både i maj og juni nedsattes diskontoen, og i begyndelsen af juli bekendtgjorde finansminister Heathcoat Amory, at bankerne fra udgangen af juli fritoges for deres forpligtelse til at begrænse udlånene. Samtidig lempedes afskrivningsreglerne yderligere, og det blev lettere at opnå tilladelse til udstedelse af aktier og obligationer. Den alarmerende statistik over udstedelsen af byggetilladelser til større industribyggeri i 2. kvartal, der viste en nedgang på 42 pct. i forhold til samme periode i fjor, kan tænkes at føre til yderligere lempelser i investeringspolitikken.

Også i nogle af de mindre vesteuropæiske lande er den økonomiske politik blevet ændret i ekspansiv retning i den senere tid. Både i Danmark og Sverige er kreditpolitikken lempet og statsfinanserne svækket, og i Holland, Belgien og Italien er diskontoen nedsat. Endnu har disse foranstaltninger imidlertid ikke nået at vise deres virkninger i form af stigende produktion.

USA

De fleste amerikanske økonomer er omkring begyndelsen af juli svinget om fra pessimisme til optimisme med hensyn til den fremtidige konjunkturudvikling. Denne optimisme skyldes, at nogle statistiske indikatorer i maj og juni viste tegn til standsning af nedgangen og til en begyndende opgang. Det drejer sig om følgende:

1. Federal Reserve Boards sæsonudjævnede indeks for produktionen i minedrift og industri, som i de foregående måneder troligt gik ned med 2 points pr. måned, steg et points i maj (senere revideret op til 2 points

stigning) og 2 points i juni. Også industriens ordretilgang rettede sig lidt op – den nåede, når bortses fra sæsonbevægelser, op fra minimum i februar på 24,1 mld. $ til 24,7 mld. i maj.

Det bemærkes, at det er forholdsvis beskedne fremgange der her er tale om, hvortil kommer, at ordretilgangen ikke har oversteget industriens leverancer, som i maj udgjorde 25,1 mld. $ (sæsonudj.).

2. De personlige indkomster nåede iflg. statistikken et minimum i februar med 341,7 mld. $ (sæsonudjævnet og ganget op til årsniveau) og er siden vokset til 344,3 mld. i maj. Indtil april var det kun transfereringsindkomsterne (arbejdsløshedsunderstøttelser, aldersrente m. v.), der bidrog til stigningen, men fra april til maj steg for første gang siden august 1957 også den udbetalte lønsum:

August 1957	241,7 mld. $
April 1958	233,2 mld. $
Maj 1958	233,9 mld. $

I betragtning af den statistiske usikkerhed og den vilkårlighed, en sæsonudjævning altid vil indebære, tør man vel karakterisere opgangen i maj som mikroskopisk.

3. De kontraherede bygge- og anlægsarbejder var i april og maj af 15–20 pct. større omfang end sidste år, bl. a. som følge af planer om større landevejsbyggeri og finansieringslempelser for boligbyggeriet. Med væksten i april–maj har man imidlertid endnu ikke helt indhentet nedgangen i afslutningen af kontrakter i 1. kvartal, således at det er uvist, om bygge- og anlægsvirksomheden i 1958 vil blive af større omfang end sidste år. I hvert fald har der frem til udgangen af juni måned ikke kunnet konstateres nogen opgang i værdien af det løbende udførte arbejde i bygge- og anlægsvirksomheden, som i det sidste 1½ år har ligget ret konstant på 4 mldr. $ pr. måned (sæsonudj.). Der påbegyndtes i de første fem måneder af 1958 413.000 nye boliger – samme antal som i tilsvarende periode sidste år.

4. Stålproduktionen voksede fra april til maj og atter fra maj til juni. Dette hænger imidlertid sikkert sammen med, at stålværkerne ønskede at fremskynde produktionen, inden lønforhøjelser trådte i kraft 1. juli. I første halvdel af juli er produktionen atter faldet til et niveau, der er lavere end i maj og juni.

Det synes at være ret spinkle tegn på stabilisering, der er tale om indtil nu. Og på et meget afgørende område: erhvervslivets investeringsplaner, er der udsigt til en væsentlig nedgang. Handelsministeriets og børskommissionens forespørgsel i maj måned til virksomhedslederne viste, at der kvartal for kvartal gennem 1958 forventes nedadgående udgifter til investeringer. Planerne er revideret nedad siden den tilsvarende undersøgelse i februar.

Dertil kommer, at der i det sidste halve år er trukket hårdt på de såkaldte »indbyggede stabilisatorer« i amerikansk økonomi. Således er arbejdsløshedskassernes udgifter steget, hvilket har afbødet noget af nedgangen i arbejdernes lønindkomster; da kun en del af udgiftsforøgelsen er refunderet af unionen, og medlemskontingenterne ikke er sat op, er der tæret på kassernes formue. Varer den nuværende høje arbejdsløshed ved ret længe, må kontingenterne forhøjes, og da ophører kassernes indkomststimulerende virkning.

Aktieselskaberne, hvis overskud er reduceret meget kraftigt siden 3. kvartal 1957, har frem til januar kvartal i år opretholdt deres udbyttebetalinger og dermed bidraget til at opretholde de personlige indkomster, men denne situation vil næppe vare ved. I de seneste måneder er indløbet meddelelser om flere og flere nedskæringer af dividenderne.

USAs økonomi er således i sommeren 1958 præget af modgående tendenser, og hverken en beskeden opgang til efteråret eller en fornyet nedgang kan udelukkes.

De eventuelle virkninger for den internationale konjunktur af de mellemøstlige begivenheder, som begyndte i midten af juli, har ikke kunnet overses ved udarbejdelsen af oversigten.

17. 7.
T. H.

DEN DANSKE ØKONOMISKE SITUATION[1])

Den sædvanlige opgang i industriproduktionen i forårsmånederne er i år for en stor del udeblevet, og produktionen har hidtil (til og med maj) hver måned ligget lavere end i samme måned i 1957. Afstanden mellem produktionsniveauet i 1957 og 1958 har oven i købet været voksende. I oktober kvartal 1957 lå den samlede industriproduktion gnstl. 1 pct. lavere end i samme kvartal det foregående år, i januar kvartal i år var forskellen forøget til 2 pct. og i 2 måneders perioden april–maj til 3 pct. I hvert fald indtil for nylig har industrieksporten været stigende og tilsyneladende kun i ringe grad påvirket af, at aktiviteten i en række lande, først og fremmest U. S. A., er gået tilbage, medens stigningstakten i de fleste andre lande er formindsket. Årsagerne til nedgangen i industriproduktionen må derfor hovedsagelig søges i den indenlandske efterspørgsel efter forbrugsvarer og produktionsmidler, og det viser sig da også, at omsætningen i detailhandelen i de første 4 måneder kun har ligget gnstl. 1 pct. højere end i fjor og, bortset fra nærings- og nydelsesmidler, endog er gået tilbage (for beklædning alene var der en nedgang i omsætningen i sammenligning med januar–april 1957 på 4–5 pct.). Hertil kommer for investeringsvarernes vedkommende virkningerne af nedgangen i byggeriet.

En faktor, der i den kommende tid vil påvirke den indenlandske efterspørgsel i opadgående retning, er de lønforhøjelser, der har fundet sted ved de nye overenskomster på arbejdsmarkedet og ved den nye tjenestemandslov. Ved denne er lønningerne til statens tjenestemænd blevet forøget med ca. 140 mill. kr. årligt, og lønningerne til kommunernes tjenestemænd og de koncessionerede selskabers funktionærer kan ventes forhøjet tilsvarende.

DE NYE OVERENSKOMSTER OM LØN OG ARBEJDSTID

Allerede inden udgangen af 1957 var der i jernindustrien opnået enighed om en ny overenskomst, hvis hovedindhold var, at den skulle gælde for 3 år indtil 1. marts 1961, og at den ugentlige arbejdstid i hvert af de

[1]) Se også tabelbilaget bag i hæftet.

tre overenskomstår skulle nedsættes med 1 time, fra 48 timer under den gamle overenskomst til 45 timer fra den 1. marts 1960 at regne. For nedsættelsen af arbejdstiden ydes der fuld lønkompensation for så vidt angår de timelønnede, idet timelønnen forhøjes med 10 øre det første år, 21 øre det andet år og 32 øre det tredie år (for mandlige arbejdere), og de akkordlønnede får kompensation for arbejdstidsforkortelsens virkninger på den del af lønnen, der udgøres af dyrtidstillægget, som er et bestemt beløb pr. time uafhængigt af akkordydelserne. Af løntekniske grunde har man dog fundet det mest praktisk at bevare dyrtidstillægget uændret og i stedet give kompensationen i form af tillæg til akkordsatserne (for mænd 1.5 pct. det første, 3 pct. det andet og 4.5 pct. det tredie år). I øvrigt sker der ingen ændring af akkordsatserne, idet det er en udtrykkelig forudsætning, at nedsættelsen af arbejdstiden ikke må medføre nogen nedgang i produktionen, og de akkordlønnede er derfor, bortset fra dyrtidstillægget, henvist til at skaffe sig kompensation for arbejdstidsforkortelsen gennem en forøgelse af produktiviteten. Endvidere indeholder den nye overenskomst for jernindustrien bestemmelser om forhøjelse af mindstelønnen (antagelseslønnen) med (for mænd) 12 øre pr. time og af skifteholdstillægget med 6 øre for andet og tredie skift.

Indtil 1. marts var der sluttet overenskomster efter jernindustriens mønster for i alt ca. 200.000 arbejdere, men jernindustrien var den eneste af de 8 afstemningsgrupper (se ØKONOMI OG POLITIK 1957, p. 232), hvor overenskomsterne var i orden for samtlige fag. Det store stridsspørgsmål var Dansk Arbejdsmands Forbunds krav om lavtlønstillæg, der kunne bringe ugelønnen for de dårligst stillede op på 200 kr. Efter meget besværlige forhandlinger kunne forligsmanden imidlertid den 15. marts stille mæglingsforslag for 6 af de resterende 7 grupper, og afstemningsresultatet, der forelå den 27. marts, viste, at mæglingsforslaget var godkendt med stort flertal af begge parter. Den 31. marts godkendtes ligeledes et mæglingsforslag for den 8. gruppe, handels- og kontorfunktionærerne.

Fælles for alle disse overenskomster er, at de har gyldighed i 3 år, og at arbejdstiden i løbet af overenskomstperioden skal nedsættes til 45 timer ugentlig. I visse tilfælde sker arbejdstidsnedsættelsen dog ikke gradvis som i jernindustrien, men på én gang. Dette gælder f. eks. beklædningsindustrien, hvor den ugentlige arbejdstid pr. 1. marts 1959 nedsættes med 3 timer. Kompensationen for de tidlønnede er efter mæglingsforslaget af 15. marts fastsat til 9 øre for den første, 10 øre for den anden og 10 øre for den tredie time, og til de akkordlønnede ydes der et tillæg til akkordfortjenesten, inkl. dyrtidstillæg, på 3 pct. for alle de 3 timer (alt for voksne mænd). Organisationerne er enige om, at den aftalte nedsættelse af den ugentlige arbejdstid er gennemført under den forudsætning, at arbejdstiden på alle måder udnyttes effektivt, således at der ikke opstår noget

produktionstab, men at der tværtimod på de enkelte arbejdspladser gennem et hensigtsmæssigt samarbejde skabes en produktionsforøgelse. I øvrigt indeholder mæglingsforslaget ligesom overenskomsten for jernindustrien forhøjelser af skiftetholdstillæg, og der indføres lavtlønstillæg for arbejdere, hvis timeløn eller akkordfortjeneste ligger under en vis grænse. Mandlige arbejdere over 18 år i hovedstaden, hvis hidtidige timeløn, inkl. dyrtidstillæg og lavtlønstillæg efter de gamle overenskomster, har ligget på 380 øre og derunder, får således et tillæg på 24 øre pr. time, medens en timeløn på 381 øre giver et lavtlønstillæg på 23 øre o. s. v. Overstiger timelønen 416 øre, ydes intet lavtlønstillæg. Er der tale om akkordlønnede, og akkordfortjenesten, inkl. dyrtidstillæg, ligger under 480 øre pr. time, ydes der et tillæg på 6 øre pr. time.

Med hensyn til overenskomsten for handels- og kontorfunktionærerne kan nævnes, at den indeholder bestemmelser om arbejdstidsforkortelse og lønkompensation på linie med dem, der er gennemført for industri og håndværk, samt om forhøjelse af minimallønnen for både mænd og kvinder, men størst for kvinderne. Desuden bestemmes det, at minimallønsatser med organisationernes tilslutning kan erstattes af andre lønformer, f. eks. provisionsordninger, akkordløn, aflønning på grundlag af arbejdsvurdering eller andre former for interesseaflønning.

Inden for landbruget og beslægtede områder var der på forhånd ringe sandsynlighed for, at parterne kunne forhandle sig til rette om nye overenskomster. Landbrugets arbejdsgiverforening foreslog lønnen nedsat med 10 pct., medens fagforeningerne krævede lønforhøjelser, nedsættelse af arbejdstiden og en sygelønsordning svarende til den, andre grupper opnåede i 1956. Det viste sig da også, at parterne ikke kunne nærmes så meget til hinanden, at forligsmanden så sig i stand til at stille mæglingsforslag. Dette kunne først ske, efter at regeringen havde givet tilsagn om en række foranstaltninger (se nedenfor), der skulle give landbruget kompensation for de omkostningsstigninger, der ville blive en følge af, at man imødekom arbejdernes ønsker. I mæglingsforslaget, der forelå den 18. april, og som senere blev godkendt af begge parter, er hovedpunkterne for landbrugets vedkommende, at arbejdstiden fra 1. april 1959 nedsættes til 48 timer ugentlig hele året (nu 8 timer daglig i 8 måneder og 9 timer daglig i 4 måneder), for kreaturpassere fra 61 til 56 timer. For nedsættelsen af arbejdstiden ydes der fuld kompensation, som er indeholdt i forbedringer af tidløn og akkordsatser, der går ud over, hvad kompensationen alene ville medføre. Med hensyn til kravet om en sygelønsordning er parterne enedes om at rette en henvendelse til socialministeren om at få en ordning gennemført ved lov, men hvis der ikke inden 1. februar 1959 er fremsat lovforslag herom, vil parterne selv oprette en sygelønsfond, hvortil arbejdsgiverne skal bidrage med 2 øre og arbejderne med 1 øre pr. time.

LANDBRUGET

Der er i 1958 sket en yderligere udvidelse af den animalske landbrugsproduktion, som i de 4 måneder januar–april lå ca. 3 pct. højere end i den tilsvarende periode i fjor. De priser, hvortil den forøgede produktion har kunnet finde afsætning, har imidlertid gennemsnitligt været betydeligt lavere, og værdien af den samlede husdyrproduktion viser en nedgang på godt 6 pct.

Udviklingen af produktionen inden for de forskellige grene af husdyrbruget har været uensartet, således som det fremgår af nedenstående tabel. Mælkeproduktionen har været af praktisk taget samme størrelse som i fjor, og af den uændrede produktion er en større del anvendt til fremstilling af ost og til direkte konsum, medens smørproduktionen er gået lidt tilbage. Det samme har været tilfældet for ægproduktionen, medens produktionen af okse- og kalvekød er forøget med 2 pct. og af svinekød og flæsk med 10 pct.

Produktionen af de vigtigste husdyrprodukter.

Mill. kg	Januar–april 1957	Januar–april 1958	Stigning i pct.
Mælk	1647	1640	÷ 0.4
Smør	53.7	52.2	÷ 2.8
Ost	28.4	32.0	12.7
Æg	53.1	51.1	÷ 3.8
Okse- og kalvekød	93.6	95.4	1.9
Svinekød og flæsk	168.7	186.1	10.3
Mængdeindeks (1955=100)	104	107	2.9
Værdi, mill. kr.	2048	1919	÷ 6.3

Ved svinetællingen i slutningen af maj er den samlede svinebestand opgjort til 5.236.000, hvilket er 24.000 flere end i maj 1957. Antallet af søer er derimod i samme tidsrum formindsket med 34.000 til 549.000, men sotillægget har i den sidste tid pånyt været stigende, idet antallet af første gang drægtige søer er gået op fra 79.000 ved udgangen af 1957 til 117.000. I øvrigt var svinebestandens sammensætning i maj næsten uændret i sammenligning med maj 1957.

Flæskepriserne har i den forløbne del af 1958 udviklet sig relativt tilfredsstillende. Andelsslagteriernes landsnotering for 1. kl. slagterisvin er steget fra gnstl. 332 øre pr. kg i januar til 400 øre i april og maj og lå dermed højere end i de samme to måneder i fjor. For januar kvartal blev gennemsnittet af noteringerne imidlertid kun 349 øre mod 442 øre i 1957.

På smørmarkedet indtrådte derimod i de første måneder af 1958 en stærk forværring af afsætningsvilkårene og en prisnedgang, der havde ka-

Eksporten i januar – april af de vigtigste animalske landbrugsprodukter.

	Mængde		Værdi	
	1957 1000 stkr.	1958 1000 stkr.	1957 Mill. kr.	1958 Mill. kr.
Levende hornkvæg	83.8	107.8	106.8	133.5
Heraf til Vesttyskland	71.4	97.3	88.7	118.8
	Mill. kg	Mill. kg		
Okse- og kalvekød	31.4	25.0	140.1	112.6
Heraf til:				
Sverige	9.2	6.8	36.6	27.2
Italien	9.7	13.7	47.2	65.2
Flæsk og svinekød	74.5	86.2	357.8	376.8
Heraf til England	72.5	73.6	344.7	326.7
Smør	37.8	35.4	215.3	158.2
Heraf til:				
Vesttyskland	6.3	1.4	45.2	9.1
England	27.4	30.4	141.9	130.5
Ost	18.3	21.4	78.6	86.2
Heraf til Vesttyskland	10.0	11.5	37.0	38.8
Æg	37.2	36.1	127.5	141.2
Heraf til Vesttyskland	24.2	24.5	81.6	94.3

Englands produktion og import af smør.

(Mill. kg).

	1956	1957	Januar – april 1957	1958
Produktion	25.5	34.3	8.8	12.9
Import	359.7	371.1	145.7	163.2
Heraf fra:				
Danmark	89.8	88.4	25.8	30.9
Holland	9.8	12.9	4.1	6.5
New Zealand	158.3	148.6	62.3	73.3
Australien	77.0	54.2	32.0	19.1
Finland	9.5	20.5	6.1	6.2
Argentina	10.5	12.5	9.9	3.7
Irland	0.3	14.7	3.3	6.4
Sverige	1.4	14.3	1.6	3.7
Andre lande	3.1	5.0	0.6	13.4[1])

[1] Den overvejende del er importeret fra Polen.

rakter af et prissammenbrud. Smøreksportudvalgets afregningstal, der ved årets begyndelse var 550 øre pr. kg mod 7 kr. i begyndelsen af 1957, har siden midten af april været 350 øre, medens det gennem april kvartal 1957 var 5 kr. pr. kg. På grund af den voldsomme stigning i den vesttyske smørproduktion er eksporten først til selve forbundsrepublikken og senere også til Vestberlin blevet standset, og en voksende del af smørproduktio-

nen har måttet søges afsat på det engelske marked. I maj forelå der imidlertid meddelelse om, at der med Sovjetunionen var sluttet kontrakt om levering af de resterende 7000 t smør af det samlede kontingent på 10.000 t i den toårige handelsaftale af 1956, hvilket foreløbig giver en vis erstatning for bortfaldet af det vesttyske marked.

Som det vil ses af foranstående tabel, var stigningen i den samlede engelske smørimport i 1957 et resultat af stærkt forøgede tilførsler fra lande som Finland, Irland og Sverige. I hvert fald Irland og Sverige har i de første måneder af 1958 yderligere forøget smøreksporten til England, og desuden har Polen i 1958 eksporteret forholdsvis meget betydelige mængder smør til England. I slutningen af februar anmodede den new zealandske regering den engelske regering om at tage antidumpingloven i brug og indføre udligningstold over for den subsidierede smøreksport fra Argentina, Finland, Irland og Sverige. New Zealands anmodning, der fik støtte fra den danske regering, er ikke blevet imødekommet, for så vidt som den engelske regering foreløbig er veget tilbage for at indføre udligningstold, men er dog heller ikke blevet uden resultater. Den finske og den svenske regering er gået ind på at begrænse eksporten af smør til England i de 12 måneder, der begyndte den 20. maj, til 75 pct. af Finlands og Sveriges gennemsnitlige eksport i årene 1936–38 eller i årene 1955–57. Dette betyder, at smørimporten fra Finland i det pågældende år begrænses til ca. 7.4 mill. kg og fra Sverige til ca. 8.2 mill. kg mod henholdsvis godt 20 og godt 14 mill. kg i 1957. Med Irland er der ikke truffet nogen tilsvarende aftale, men der er opnået enighed mellem den engelske og irske regering om, at de vil forhandle med hinanden, hvis der viser sig tegn til, at smørimporten fra Irland i de 12 måneder fra den 20. maj vil overstige importen i 1957, hvilket den irske regering ikke regner med vil blive tilfældet. Hvad importen af smør fra Argentina angår, har den engelske regering foreløbig ikke anset det for nødvendigt at indføre en begrænsning, idet det ventes, at importen alligevel vil gå ned. Derimod vil smørimporten fra Polen blive begrænset, og importfriheden for smør fra Østeuropa er blevet ophævet.

De lave smørpriser har bevirket en stærk forøgelse af det indenlandske forbrug. I 1957 lå forbruget af smør ca. 14 pct. højere end i 1956, og i de første 4 måneder af 1958 er det steget med ikke mindre end 60 pct. i sammenligning med den tilsvarende periode i fjor. En væsentlig del af denne stigning skyldes dog det ekstraordinære skridt, som smøreksportudvalget foretog, da det i marts begyndte at sælge usaltet smør til en meget billig pris fra kølehuslagrene, der var nået op på en størrelse af ca. 16.000 t.

Landbrugets vanskeligheder har i folketingsåret 1957–58 beskæftiget lovgivningsmagten en del. Der er gennemført en lov om statstilskud til amtskommunerne til nedsættelse af landbrugets ejendomsskatter, medens en lov om forøget statstilskud til de kommunale sygehusudgifter ikke alene

kommer landmændene til gode. Ved lov om en kornordning for høståret 1958–59 har staten forpligtet sig til straks fra høstårets begyndelse at overtage brødkorn til faste priser med et månedligt lagerlejetillæg, der skal gøre landmændene interesseret i ikke straks at aflevere hele avlen. Rugprisen er fastsat til 45 og hvedeprisen til 48 kr. pr. 100 kg (ekskl. lagerlejetillæg). Til sammenligning kan nævnes, at prisnoteringerne for dansk rug i 1957 i gennemsnit var 40.16 kr. og for dansk hvede 46.43 kr. For januar kvartal i år var de tilsvarende tal 41.17 og 47.23 kr. I kornordningen indgår en forlængelse af landbrugsministerens bemyndigelse til at fastsætte indmalingsprocenter for dansk hvede og rug og en bemyndigelse til at pålægge indført foderkorn afgifter af en sådan størrelse, at prisen cif dansk havn med tillæg af afgiften bliver 37 kr. pr. 100 kg for havre, 40 kr. for byg og 42 kr. for majs. For hver 15 øre, flæskeprisen falder under 365 øre pr. kg, skal disse priser formindskes med 1 kr. pr. 100 kg. I øvrigt er det hensigten, at det beløb, der måtte indkomme i afgift på importeret foderkorn, skal anvendes til nedsættelse af prisen på foderkager.

Der skal ikke her gøres noget forsøg på at udrede kornordningens eventuelle fordele for landbruget som helhed eller for dele af dette. Det skal blot nævnes, at et af formålene med indførelsen af faste priser for rug og hvede er at hjælpe landmænd, som på grund af likviditetsvanskeligheder er nødt til at sælge deres brødkornsavl straks i begyndelsen af det nye høstår. Desuden regnes der med, at kornordningen vil begrænse det større landbrugs interesse for at udvide svineproduktionen.

Samtidig med kornordningen gennemførtes lov om afsætning af danske landbrugsvarer, der bemyndiger landbrugsministeren til efter forhandling med et udvalg at lade opkræve afgifter ved udførsel og salg på hjemmemarkedet af danske landbrugsvarer. Afgiftsbeløbene indgår for hver enkelt varegruppe i en fond, hvis midler skal anvendes til fremme af udførslen af landbrugsvarer inden for den pågældende varegruppe. En del af midlerne fra de forskellige varefonds vil dog blive overført til en særlig fond og anvendt til foranstaltninger, der tjener til fremme af dansk landbrugseksport i almindelighed. I loven er udtrykkeligt fastslået, at der ikke vil kunne opkræves en højere afgift ved salg på hjemmemarkedet end den gennemsnitlige afgift ved salg til eksport. I øvrigt har regeringen erklæret sig villig til at foreslå de bevilgende myndigheder, at der ydes statsgaranti for lån på indtil 100 mill. kr., således at de eksportfremmende foranstaltninger straks kan sættes i værk, og man ikke behøver at vente, til der gennem afgifterne er indgået tilstrækkelige midler hertil.

Ud over bemyndigelsen til at lade opkræve afgifter indeholder loven desuden bemyndigelse til at fastsætte de vilkår, hvorunder udførslen af danske landbrugsvarer til de forskellige markeder må foregå. Baggrunden for den centraldirigering af landbrugseksporten, der hermed er åbnet mulighed for,

er forestillingen om, at det herigennem skulle være muligt at drive en mere hensigtsmæssig prispolitik på de enkelte markeder end hidtil, bl. a. ved at forhindre konkurrence mellem de danske eksportører indbyrdes.

Loven om afsætning af danske landbrugsvarer har gyldighed indtil den 30. juni 1961.

INDUSTRIEN

Nedgangen i industriproduktionen har efterhånden bredt sig til næsten alle grupper. I maj viste kun den grafiske industri og den kemiske industri ubetydelige stigninger i sammenligning med maj 1957, og industriproduktionen som helhed lå næsten 4 pct. lavere. Det er dog stadig tekstil- og beklædningsindustrien samt ler-, sten- og glasindustrien, der er stærkest ramt af nedgangen.

Industriproduktionen.

(Procentvis forandring fra tilsvarende periode det foregående år).

	1. kvt. 1957	2. kvt. 1957	3. kvt. 1957	4. kvt. 1957	1. kvt. 1958	April-maj 1958
Næringsmiddelindustri	+ 7	+ 6	+ 8	+ 1	0	0
Tekstilindustri	+31	+32	+10	÷ 4	÷12	÷18
Beklædningsindustri	+24	+19	+ 2	÷10	÷ 6	÷10
Træindustri	+ 4	+ 7	+ 5	+ 4	+ 2	÷ 1
Papir- og grafisk industri	+ 4	+13	÷ 1	÷ 1	+ 1	+ 1
Kemisk industri	+ 4	÷ 3	+ 2	+ 5	+ 1	+ 6
Sten-, ler- og glasindustri	+ 9	+ 1	÷ 6	÷ 4	÷15	÷20
Jern- og metalindustri	+ 2	+ 4	0	÷ 4	÷ 2	÷ 3
Transportmiddelindustri	+16	+21	+ 4	+ 4	+ 8	÷ 1
Industrien i alt	+ 9	+ 8	+ 2	÷ 1	÷ 2	÷ 3
Heraf:						
Konsumvareindustri	+10	+10	+ 4	÷ 1	÷ 1	÷ 2
Produktionsmiddelindustri	+ 6	+ 7	0	÷ 3	÷ 3	÷ 6

Den stærkt formindskede aktivitet i ler-, sten- og glasindustrien står åbenbart i forbindelse med nedgangen i byggeriet, der også påvirker beskæftigelsen i træ- og jernindustrien, og det lave produktionsniveau i tekstil- og beklædningsindustrien skyldes som nævnt ligeledes svigtende indenlandsk efterspørgsel, medens eksporten af tekstil og beklædning i de første 5 måneder af 1958 har ligget over 20 pct. højere end i samme periode i 1957. For industrieksporten som helhed er den tilsvarende stigningsprocent ca. 7 eller, hvis eksporten af kød- og mælkekonserves medregnes, godt 9. Dette er en ikke ubetydelig fremgang, især når den ses på baggrund af den internationale konjunkturudvikling, men stigningstakten for industrieksporten er dog en del svagere end i 1957.

Eksporten af vigtige industriprodukter.

(Mill. kr.).

	Januar – maj 1957	1958	Stigning i pct.
Kød- og mælkekonserves	215	266	24
Sukker	42	10	÷76
Drikkevarer	33	34	2
Animal. og vegetab. olier og fedtstoffer	38	32	÷15
Kemikalier	96	107	11
Tekstil og beklædning	70	85	22
Jern- og metalvarer	109	94	÷14
Maskiner	435	505	16
Skibe, nye	70	100	42
Skibe, brugte	31	14	÷56
Øvrige industriprodukter	288	319	11

BYGGEVIRKSOMHEDEN

Der blev i januar kvartal uden for de egentlige landdistrikter fuldført nybyggeri med et samlet etageareal af 568.000 m², en nedgang på ca. 7 pct. i sammenligning med januar kvartal 1957. Det samtidig påbegyndte byggeri omfattede imidlertid kun 516.000 m² mod 729.000 m² i januar kvartal 1957, og som følge heraf havde det igangværende byggeri den 1. april et noget mindre omfang end ved udgangen af 1957, nemlig 2.555.000 m² mod 2.606.000 m². Til sammenligning kan nævnes, at det tilsvarende tal pr. 1. april 1957 var 2.928.000 m².

Hvad boligbyggeriet angår, var ved årets begyndelse ca. 17.600 lejligheder under opførelse, i løbet af januar kvartal fuldførtes ca. 4300 mod ca. 5.100 i januar kvartal 1957 og påbegyndtes ca. 3300 mod ca. 4900. Antallet af lejligheder under opførelse den 1. april var herefter 16.700 mod 21.800 et år tidligere. Igangsættelsen af nybyggeri var i januar kvartal i år hæmmet af klimatiske forhold, og endnu ved udgangen af april var antallet af lejligheder under opførelse i de nævnte områder kun steget til ca. 17.100. Siden da må der dog antages at være foregået en yderligere stigning i byggevirksomheden, i hvert fald skete der i løbet af maj en halvering af ledigheden i murer- og tømrerfaget, og ledighedsprocenten for byggeriet lå kun lidt højere end på samme tid i fjor. For industri og håndværk var arbejdsløshedsprocenten ved udgangen af maj 6 mod 4,5 i maj 1957.

UDENRIGSHANDELEN

Det samlede resultat af udenrigshandelen i de første 5 måneder af 1958 var en import på 3682 mill. kr., en nedgang på 11 pct. i forhold til den tilsvarende periode i 1957, medens eksporten steg med 9 pct. til

3498 mill. kr. Indførselsoverskuddet var således kun på 184 mill. kr. mod 951 mill. kr. i månederne januar–maj i fjor.

Stigningen i landbrugseksporten falder udelukkende på vegetabilske landbrugsprodukter, navnlig korn, hvoraf der i år er udført for 148 mill.

Udenrigshandelen (specialhandel).

(Månedsgennemsnit i mill. kr.).

	Import	Eksport	Heraf: Landbrugs-produkter	Heraf: Industri-produkter[1]	Import-overskud
1. kvartal 1957	866	639	324	282	227
2. – –	739	647	327	288	92
3. – –	715	644	319	295	71
4. – –	795	732	371	326	63
1. kvartal 1958	751	690	351	298	61
April-maj –	714	714	350	335	0

[1] Incl. kød- og mælkekonserves.

kr. mod 37 mill. kr. i 1957, medens eksporten af animalske landbrugsprodukter har indbragt omtrent det samme beløb, ca. 1500 mill. kr., som i fjor. Virkningerne af de lavere priser er således opvejet af, at de udførte mængder har været større end i fjor på samme tid. Hvad nedgangen i importværdien angår, er den vigtigste årsag prisfaldet på de internationale råvaremarkeder. For råstoffer og halvfabrikata til landbrug og industri har der mellem 1. kvartal 1957 og 1. kvartal 1958 gennemgående været tale om et prisfald på omkring en halv snes procent, og for fast og flydende brændsel har nedgangen i importpriserne været endnu stærkere.

BETALINGSBALANCE OG VALUTASTILLING

På betalingsbalancen for 1957 var der efter den foreløbige opgørelse et overskud på de løbende poster på 215 mill. kr. mod i 1956 et underskud på 116 mill. kr. Bankernes valutastilling forbedredes i årets løb med 504 mill. kr., medens statens og kommunernes status over for udlandet forringedes med 130 mill. kr. Statens, kommunernes og bankernes samlede statusforbedring over for udlandet udgjorde altså 374 mill. kr. og forskellen mellem dette beløb og overskuddet på vare- og tjenestebalancen repræsenterer – under forudsætning af, at vare- og tjenestebalancen er korrekt opgjort – en kapitalindførsel i den private sektor på 159 mill. kr.

Ved udgangen af 1957 udgjorde nationalbankens og de private bankers nettotilgodehavende af udenlandsk valuta 352 mill. kr., og valutabeholdningen er i første halvår 1958 yderligere forøget med næsten 300 mill. kr. I virkeligheden er forbedringen noget større, idet der i marts og juni

er tilbagebetalt henholdsvis 10 og 15½ mill. dollars, svarende til i alt ca. 175 mill. kr., af trækket på den internationale valutafond på 34 mill. dollars i juni 1957.

På handelsbalancen (forskellen mellem f. o. b.-værdien af importen og f. o. b.-værdien af eksporten) er et underskud på 485 mill. kr. for hele året 1957 i de første 5 måneder af 1958 forvandlet til et overskud på vel omkring 125 mill. kr. Derimod må der regnes med, at faldet i fragtraterne og oplægningen af tonnage har medført en nedgang i indtægterne fra søtransport, der for 1957 er opgjort til 550 mill. kr. netto. (De lavere fragtrater påvirker dog ikke blot den danske handelsflådes indtjening, men også udgiften til fremmede skibe, der fører varer her til landet). Med 1955 som basis er fragtratetallet for maj beregnet til 72 mod 79 i januar og 99 i gennemsnit for 1957. Den 1. juni var der oplagt i alt 45 danske handelsskibe på tilsammen 143.000 BRT, svarende til 7.8 pct. af handelstonnagen. Dette var en lille nedgang i forhold til april, men sammenlignet med stillingen ved årets begyndelse var den oplagte tonnage mere end fordoblet.

PENGE- OG KAPITALMARKEDET

Den forbedrede likviditet som følge af stigningen i nationalbankens valutabeholdning har givet sig udslag i en meget betydelig rentenedgang på obligationsmarkedet. Nationalbanken har siden årets begyndelse skiftevis solgt og købt obligationer i markedet for at regulere kursbevægelsen, og nettoresultatet har været en nedgang i bankens fondsbeholdning på over 150 mill. kr. Faldet i obligationsrenten illustreres ved følgende oversigt over den effektive rente (pct. p. a.) for nogle typiske papirer.

Ultimo	Statslån S. 1997 4½ pct.	Øst. Kreditfg 16. serie 2. afd. 4½ pct.	Jydsk Hypotekfg. 11. afd. 5 pct.
December 1956	7.00	6.52	7.33
Oktober 1957	6.91	6,57	7.38
December 1957	6.61	6.33	7.02
Januar 1958	6.23	6.04	6.57
Februar –	6.09	5.87	6.38
Marts –	6.01	5.82	6.37
April –	5.72	5.56	6.05
Maj –	5.67	5.51	6.10

Den 19. april nedsatte nationalbanken sin diskonto fra 5½ pct. til 5 pct. Diskontonedsættelsen medførte en nedsættelse af bankernes udlånssatser, medens der ikke er sket nogen ændring af bankernes og sparekassernes rente af indlån.

I de første 5 måneder af 1958 har nettotilgangen af børsnoterede obli-

gationer (incl. skatkammerbeviser) andraget 407 mill. kr. (pålydende værdi) mod 384 mill. kr. i samme periode i 1957. Omløbet af indenlandske statsobligationer og skatkammerbeviser er formindsket med 73 mill. kr., medens det i januar–maj i fjor forøgedes med 94 mill. kr. For kredit- og hypotekforeningsobligationer var nettotilgangen i den nævnte periode i år 302 mill. kr. mod 224 mill. kr. i fjor, for børsnoterede obligationer i øvrigt var nettotilgangen henholdsvis 178 og 66 mill. kr.

Nedgangen i aktiekurserne, der prægede størstedelen af året 1957, er i de første måneder af 1958 afløst af en svag stigning. Aktiekursindekset er ultimo maj beregnet til 119 (1955 = 100) mod 109 ved udgangen af 1957. Stigningen omfatter alle grupper (banker, rederier, industriselskaber og andre selskaber). For rederier fortsatte nedgangen dog til udgangen af april, men mellem april og maj steg rederiaktier med 4 point til 123 (ult. december 1957 122).

PRISER OG LØNNINGER

Prisudviklingen har været kendetegnet af betydelig stabilitet, for så vidt som engrosprisindekset siden udgangen af 1957 kun er gået ned med 1 pct. Priserne for korn og foderstoffer har i de sidste måneder været stigende, det samme gælder kød og kødvarer, medens mejeriprodukter er faldet i pris. Endvidere har der været prisfald for kul, koks og brændselsolier. Statistisk Departements nye engrosprisindeks for landbrugsvarer (1955 = 100) faldt fra 97 i december 1957 til 85 i februar, men er for såvel marts som april opgjort til 91 mod 92 i april 1957.

Detailpristallet for april (juli 1914 = 100) var 1 point højere end i januar, nemlig 439. Samtidig beregnedes særpristallet, der udarbejdes til brug ved regulering af lønninger og pensioner, til 433, ligeledes en stigning på 1 point i forhold til januar. Den gnstl. timefortjeneste for arbejdere i industri og håndværk m. v. var for året 1957 efter Statistisk Departements standardberegning, hvorved virkningerne af forskydninger i arbejdsstyrkens sammensætning elimineres, 498 øre mod 470 øre i 1956, en stigning på mellem 6 og 7 pct. De tilsvarende tal for oktober kvartal 1956 og oktober kvartal 1957 var 488 og 506 øre, hvilket giver en stigning på ca. 3½ pct.

5.–7.–1958.
C. L.

POLITISK KRONIK

UDLANDET

Januar 1958

1. – Traktaterne om det europæiske fællesmarked og Euratom træder i kraft. – 6. mødes de 6 traktatlandes udenrigsministre i Paris. Der opnås enighed om, at fællesmarkedet, Euratom og kul- og stålfællesskabet skal have sæde samme sted, men valget heraf udskydes til et senere møde, som skal finde sted inden 1/6. Det vedtages endvidere, at posterne om præsidenter og vicepræsidenter i de forskellige organer skal gå på omgang mellem de 6 lande. Til præsidenter vælges: Walter Hallstein, Vesttyskland (kommissionen for fællesmarkedet), Louis Armand, Frankrig (kommissionen for Euratom), Pietro Campilli, Italien (den europæiske investeringsbank) og Paul Finet, Belgien (i st. f. René Mayer, Frankrig) (kul- og stålfællesskabet).

I en resolution fra den asiatisk-afrikanske solidaritetskonference (se 26/12 1957) i Cairo kræves selvstyre for en række koloniområder, og Bagdadpagten og Eisenhowerdoktrinen fordømmes. Det vedtages at oprette en permanent organisation, bestående af et solidaritetsråd og et sekretariat, der indtil næste konference skal have sæde i Cairo. I rådet, der træder sammen en gang om året, skal samtlige afrikanske og asiatiske lande og områder været repræsenteret, medens sekretariatet består af 10 medlemmer, deriblandt repræsentanter for Kina og Sovjetunionen.

2. – Venezuelas regering meddeler, at en militærrevolte i luftbasen Maracay er slået ned. – 10. Præsident Pérez Jiminez omdanner sin regering. – 21. Den patriotiske junta, en underjordisk organisation under ledelse af journalisten Fabricio Ojeda, opfordrer til generalstrejke. – 22. Generalstrejke og uroligheder i hovedstaden Caracas udvikler sig til en folkerejsning mod diktaturet. – 23. Krigsmagten slutter sig til folkerejsningen, og præsidenten flygter til den dominikanske republik. En militær junta under kontreadmiral Wolfgang Larrazabal overtager magten og udnævner en regering, hvis medlemmer med undtagelse af forsvarsministeren alle er civile. – 27. Larrazabal erklærer, at der i 1958 vil blive afholdt valg til en konstituerende forsamling. Den tidligere argentinske præsident Péron udvises og rejser til den dominikanske republik.

Maltas premierminister Don Mintoff indbyder koloniminister Lennox-Boyd til at besøge Malta og foreslår »våbenstilstand«. (Forinden – 30/12 – har Maltas lovgivende forsamling enstemmigt erklæret, at den ikke anser sig bundet af sine forpligtelser over for Storbritannien, før den britiske regering garanterer den fremtidige beskæftigelse på orlogsværfterne på Malta). – 3. Lennox-Boyd svarer, at Mintoff har forsømt i tide at træffe foranstaltninger til at beskæftige de afskedigede skibsværftsarbejdere. Siden Mintoff dannede regering i februar 1955, har den britiske regering ydet Malta direkte hjælp til et beløb af 15 mill. £, men den maltesiske regering har selv intet foretaget. – 8. Mintoff erklærer i et brev til Lennox-Boyd, at Malta

ikke vil gøre alvor af sin trusel, så længe Storbritannien opfylder sine forpligtelser, hvad det hidtil har gjort.

I Siam dannes en ny regering under general Thanom Kittikachorn med støtte af det nationale socialistiske parti.

3. – Ifølge en opgørelse fra det amerikanske udenrigsministerium har Sovjetblokken siden midten af 1954 påtaget sig at yde hjælp til underudviklede lande på ialt 1.5 milliarder $, væsentligst i form af lån til en rente af 2½ %.

Den vestindiske (caraibiske) føderation, der omfatter de hidtidige britiske kolonier øerne Antigua, Barbados, Dominica, Grenada, Jamaica, Montserrat, St. Kitts-Nevis og Anguilla, St. Lucia, St. Vincent og Trinidad-Tobago, træder i kraft; føderationen har i alt ca. 5 mill. indbyggere.

4. – Premierminister Macmillan erklærer i en radiotale, at Storbritannien er rede til at fortsætte bestræbelserne for at nå en overenskomst med Sovjetunionen om almindelig afspænding, og udkaster tanken om at begynde med en højtidelig ikke-angrebspagt. – 8. I noter til regeringscheferne i 19 stater, deriblandt samtlige NATO-lande, foreslår ministerpræsident Bulganin, at der i løbet af 2–3 måneder afholdes en topkonference med en dagsorden, der skal omfatte 1) øjeblikkelig indstilling af prøver med kærnevåben i mindst 2–3 år, 2) overenskomst om afkald på anvendelsen af kærnevåben, 3) oprettelse af en »atomfri« zone omfattende Polen, Tjekoslovakiet og hele Tyskland, 4) afslutning af en ikke-angrebspagt mellem NATO-landene og landene i Warszawa-pagten, 5) reduktion af de fremmede troppestyrker i Tyskland og andre lande, 6) land- og luftinspektion for at forebygge pludselige angreb, bl. a. oprettelse af en 800 km bred luftfotograferingszone, 7) foranstaltninger til fremme af den internationale handel, 8) foranstaltninger mod krigspropaganda og 9) en overenskomst om ikke-intervention i det nære Østen. I slutningen af noten vender Bulganin sig mod tanken om en forudgående udenrigsministerkonference. – 12. I et svar på Bulganins budskab af 10/12 1957 foreslår præsident Eisenhower, at U. S. A. og U. S. S. R. skal give afkald på at benytte vetoretten i sikkerhedsrådet og arbejde kraftigt for Tysklands genforening gennem frie valg; desuden bør Jaltaoverenskomstens løfte til de østeuropæiske folk om frit at vælge regeringsform virkeliggøres. Præsident Eisenhower foreslår videre, at de to landes enes om, at verdensrummet kun må benyttes til fredelige formål, og at produktionen af kærnevåben standses samtidig med, at der indledes en kontrolleret nedrustning m. h. t. konventionelle våben og styrker. Han erklærer sig villig til at deltage i et møde på højeste niveau under forudsætning af, at det er tilstrækkeligt forberedt gennem diplomatiske kanaler eller en udenrigsministerkonference. – 14. og 16. besvarer konseilspræsident Gaillard og premierminister Macmillan Bulganins henvendelse af dec. 1957. Gaillard erklærer sig villig til at deltage i en topkonference, som er forberedt gennem diplomatiske samtaler og en udenrigsministerkonference. I Macmillans brev hedder det, at den engelske regering studerer forslaget om en »atomfri« zone i Centraleuropa og evtl. vil fremlægge alternative forslag. – 20. Eisenhower besvarer den russiske note af 8/1 med at henvise til sit brev af 12/1. – 21. afviser forbundskansler Adenauer i sit svar på Bulganins brev af 8/1 forslaget om en »atomfri« zone og udtaler sin skuffelse over, at Sovjetunionen ikke har opfyldt sine forpligtelser i spørgsmålet om Tysklands genforening.

6. – Det meddeles officielt, at sovjetregeringen har besluttet at formindske sine militære styrker med 300.000 mand, heraf 41.000 i Østtyskland og 17.000 i Ungarn.

Finansminister Peter Thorneycroft og hans to statssekretærer Enoch Powell og Nigel Birch er trådt ud af den engelske regering. Thorneycroft efterfølges af den hidtidige landbrugsminister Derick Heathcoat Amory. Af en brevveksling mellem Thorneycroft og premierminister Macmillan fremgår, at Thorneycroft ikke har villet gå med til nogen som helst forhøjelse af

statsudgifterne i 1958–59 i sammenligning med 1957–58, medens ministeriets flertal er tilfreds med, at det er lykkedes at begrænse stigningen til 1 % (ca. 50 mill. £). Den nye finansminister erklærer, at regeringens økonomiske politik ikke vil blive ændret.

Indonesiens præsident Sukarno begiver sig til Indien som første etape af en 6 ugers rekreationsrejse. – 13. Det hollandske generalkonsulat i Djarkarta meddeler, at 13.000 hollandske statsborgere siden midten af december 1957 har forladt Indonesien. – 22. Chefen for centralbanken, Sjafruddin Prawiranegara, kræver en stærk regering for at hindre, at Indonesien bliver en russisk drabantstat. Han fordømmer aktionen mod hollænderne. – 31. afskediges han fra posten som centralbankchef.

7. – Premierminister Macmillan begiver sig på en 6 ugers goodwill rejse, hvorunder han besøger Indien, Pakistan, Ceylon, New Zealand og Australien.

Den rumænske præsident Petru Groza afgår ved døden. – 11. Nationalforsamlingen vælger enstemmigt udenrigsminister Gheorge Maurer til præsident.

Det israelske parlament giver Ben Gurions nye regering, der er identisk med den afgåede (se 31/12 57), et tillidsvotum. 9. – I sit budskab til kongressen om unionens tilstand fremlægger præsident Eisenhower et program i 8 punkter. Det omfatter bl. a. ændringer i forsvarets organisation, forøgede anstrengelser m. h. t. fremstilling af moderne våben og gensidig hjælp.

11. – Det første tog med olie fra Sahara ankommer til Philippeville ved Middelhavet.

12. – Frankrig protesterer over for den tunesiske regering i anl. af, at algierske oprørere, der opererede fra Sakhiet-Sidi-Youssef i Tunis, har dræbt, såret og tilfangetaget franske soldater i Algier. – 14. Tunis afviser den franske protest. – 15. beslutter den franske regering at afbryde forhandlingerne med Tunis om militært og økonomisk samarbejde. – 16. Præsident Bourguiba nægter at modtage en fransk general med et budskab fra konseilspræsident Gaillard. – 18. erklærer Bourguiba, at han er villig til at modtage en hvilken som helst civil udsending fra Gaillard. Han benægter, at de fangne franske soldater befinder sig i Tunis.

13. – Den sydkoreanske regering opløser det progressive parti og arresterer formanden Cho Bong Ahm og 6 andre ledende mænd i partiet.

13.–15. – Laos' ministerpræsident, prins Souvanna Phouma, aflægger besøg i Washington. I et kommuniqué fra mødet med præsident Eisenhower opfordres Kina til at respektere Laos' politiske uafhængighed og territoriale integritet.

14. – Det meddeles officielt, at de spanske Saharaområder er blevet omdannet til to provinser, Ifni og Spansk Sahara, der skal forvaltes direkte af generaldirektøren for de afrikanske provinser i Madrid. (Spansk Sahara består af de tidligere kolonier Rio de Oro og Saguia el-Hamra).

15.–16. – I Paris drøfter ministerudvalget vedr. et europæisk frihandelsområde det britiske forslag om landprodukternes stilling. Der træffes ingen beslutninger.

16. – Den franske regering Gaillard fremsætter forslag til en forfatningsreform, der har til formål at styrke regeringen i forhold til nationalforsamlingen.

Det amerikanske udenrigsministerium meddeler, at U. S. A har tilbudt Indien et lån på 225 mill. $ til gennemførelsen af den anden femårsplan.

19. – Ved præsidentvalget i Guatemala (se 20/10 57) opnår general Miguel Ydigoras Fuentes, der er opstillet af det konservative »nationale forsoningsparti«, 52.000 flere stemmer end sin nærmeste modkandidat, oberst Cruz-Salazar, den nationaldemokratiske bevægelse. Da ingen af kandidaterne har fået over halvdelen af de afgivne stemmer, skal kongressen vælge imellem Fuentes og Cruz-Salazar.

De finske samvirkende fagforbund sprænges, idet repræsentanter for 60.000 af i alt 210.000 medlemmer beslutter at danne en ny landsorganisation. Sprængningen er en følge af modsætningerne i socialdemokratiet mellem Skog-fløjen, der har magten i landsorganisationen, og Leskinen-fløjen, der i april 1957 besatte alle pladserne i partiledelsen og har flertal i rigsdagsgruppen.

20. – I Djakarta underskrives en fredstraktat mellem Japan og Indonesien. Som krigsskadeserstatning skal Japan i løbet af 12 år levere Indonesien varer og tjenesteydelser til en værdi af 223 mill. $, og Japan afskriver samtidig en indonesisk handelsgæld på 177 mill. $. I en aftale om økonomisk samarbejde forpligter Japan sig desuden til at yde Indonesien lån og foretage investeringer i Indonesien til et samlet beløb af godt 400 mill. $.

TASS meddeler, at den første kunstige jorddrabant, opsendt 4/10 1957, gik til grunde 4/1 1958.

24. – De engelske og amerikanske atomenergimyndigheder giver meddelelse om vellykkede eksperimenter med kontrolleret fusion af tunge brintkærner, hvorved der åbnes udsigt til produktion af ubegrænsede energimængder på basis af havvand.

27. – meddeler Kadar den ungarske nationalforsamling, at han ønsker at træde tilbage som regeringschef for helt at hellige sig arbejdet som førstesekretær i det kommunistiske parti. Som sin efterfølger foreslår Kadar den hidtidige vice-ministerpræsident, den 76-årige Ferenc Münnich, der vælges enstemmigt. Kadar fortsætter i regeringen som minister uden portefølje. – 28. erklærer Münnich i sin programtale, at ministerpræsidentskiftet ikke betyder nogen kursændring.

Tyrkiske demonstrationer for Cyperns deling fører til proklamering af udgangsforbud i den tyrkiske del af Nicosia. Udgangsforbudet hæves den 28., efter at de lokale tyrkiske ledere har påtaget sig ansvaret for opretholdelse af ro og orden. Den tyrkiske ministerpræsident Menderes opfordrer sine landsmænd til at afvente resultatet af de engelsk-tyrkiske forhandlinger med tålmodighed og tillid.

Den amerikanske regering foreslår kongressen at revidere atomkraftloven af 1954, således at U. S. A. bliver i stand til at udveksle informationer om kærnevåben med sine allierede.

27.–30. – afholder Bagdadpagtens ministerråd møde i Ankara. Fra U. S. A. deltager udenrigsminister Foster Dulles.

29. – I Moskva underskrives en aftale om russisk teknisk og økonomisk hjælp til Ægypten.

30. – Den europæiske betalingsunion, den internationale valutafond og den amerikanske stat har bevilget Frankrig kreditter på tilsammen ca. 655 mill. $.

Det engelske overhus vedtager ved 3. behandling regeringens forslag om, at mænd og kvinder kan udnævnes til peers for livstid med sæde og stemmeret i overhuset.

Præsident Eisenhower foreslår kongressen at forlænge loven om gensidige handelsaftaler for 5 år med bemyndigelse for regeringen til hvert år at sænke toldsatserne med 5 %.

31. – Den franske nationalforsamling vedtager den såkaldte rammelov for Algier i den affattelse, den har fået i republikkens råd.

Februar 1958

1. – I et brev til præsident Eisenhower afviser marskal Bulganin tanken om et udenrigsministermøde som forberedelse til en topkonference mellem vest og øst. Han forkaster også Eisenhowers forslag i brevet af 12/1, idet han dog er villig til at drøfte spørgsmålet om verdensrummets benyttelse på betingelse af, at vestmagterne går med til forbud mod kærnevåben og forsøg med kærnevåben samt afskaffelse af militære baser i andre lande. – 8. Premierminister Macmillan erklærer sig i brev til Bulganin villig til at deltage i en topkonference, der er tilstrækkelig grundigt forberedt gennem et udenrigsministermøde eller gennem fortrolige diplomatiske forhandlinger. – 15. Eisenhower giver i en skrivelse til Bulganin udtryk for sin skepsis m. h. t. nytten af fortsat brevveksling og polemiserer mod en række skarpe udtalelser af Krushchev 22/1 i Minsk.

I Cairo proklamerer præsident Nasser og præsident Kuwatly Ægyptens og Syriens sammenslutning i Den forenede arabiske Republik. – 5. Såvel den ægyptiske nationalforsamling som det syriske deputeretkammer godkender enstemmigt principperne for Den forenede arabiske Republiks forfatning. – 6. Kronprinsen af Jemen, Al Badr, meddeler, at der i princippet er opnået enighed om Jemens tilslutning til Den forenede arabiske Republik. – 14. I Amman proklameres Iraks og Jordans sammenslutning i Den arabiske Forbundsstat med kong Feisal af Irak som overhoved og kong Hussein af Jordan som hans stedfortræder. Irak bevarer sit medlemsskab af Bagdadpagten. – 18. Libanons udenrigsministerium erklærer, at Libanon vil holde sig uden for de to nye sammenslutninger. – 21. godkendes Den forenede arabiske Republik ved folkeafstemninger i Ægypten og Syrien, og samtidig vælges Nasser til republikkens første præsident. Både godkendelsen og valget er praktisk taget enstemmig i begge lande. – 22. Præsident Kuwatly og den syriske regering demissionerer, men regeringen fortsætter foreløbig som forretningsministerium for de særlige syriske anliggender.

Fra Cape Canaveral i Florida opsendes den første amerikanske jorddrabant (Explorer eller Alpha 1958). Drabantens vægt er ca. 14 kg.

2. – Ved præsidentvalget i Costa Rica vælges Mario Echandi, den nationale union, med 104.000 stemmer, medens Francisco Orlich, det nationale befrielsesparti (det hidtidige regeringsparti) får ca. 98.000 stemmer. Efter anmodning af den afgående præsident Figueres til FN's generalsekretær overvåges valget af tre udenlandske observatører.

3. – I Haag underskrives en aftale, der endeligt besegler den økonomiske union mellem Holland, Belgien og Luxembourg (Benelux).

Den indonesiske hær meddeler, at to oliekoncessioner til Royal Dutch Shell i Nord-Sumatra er taget tilbage og oliefelterne overtaget af de indonesiske myndigheder. 3.–6. – Det østtyske socialistiske enhedspartis centralkomité beslutter enstemmigt at udelukke fhv. minister for statens sikkerhed Ernst Wollweber og Karl Schirdewan af centralkomitéen og partiets førende teoretiker Fred Oelssner af politbureauet.

4. – Tre jugoslaviske socialister idømmes fængselsstraffe. – 24. En anmodning fra den socialistiske internationale om tilladelse til at sende en delegation til Jugoslavien for at gå i forbøn for de dømte socialister afvises af regeringen som utilladelig indblanding i Jugoslaviens indre anliggender.

5. – Den nordkoreanske regering foreslår tilbagetrækning af alle udenlandske styrker i Nord- og Sydkorea. – 6. Den sydkoreanske regering afviser forslaget. – 19. I forbindelse med en kinesisk regeringsdelegations besøg i Nordkorea offentliggøres en kinesisk-nordkoreansk erklæring om, at de kinesiske styrker vil blive trukket tilbage fra Nordkorea i løbet af 1958. Tilbagetræk-

ningen vil begynde den 30. april. Det amerikanske udenrigsministerium erklærer, at U. S. A. ikke vil formindske sine styrker, der befinder sig i Sydkorea efter anmodning af FN og den sydkoreanske regering. – 20. Sovjetregeringen erklærer, at den støtter Nordkoreas forslag af 5/2, medens den sydkoreanske regering opstiller de kinesiske styrkers tilbagetrækning, den nordkoreanske hærs opløsning og frie valg under FN's kontrol som forudsætninger for Koreas genforening og FN-troppernes tilbagetrækning.

8. – Franske luftstridskræfter angriber den tunesiske grænseby Sakhiet-Sidi-Youssef, hvorved et antal personer dræbes eller såres. Tunis beslutter at hjemkalde sin ambassadør i Paris, kræver alle franske styrker i Tunis fjernet og udsteder forbud mod, at de forlader kasernerne. – 9. Tunis afleverer en protest mod luftangrebet til FN's generalsekretær. – 11. I den franske nationalforsamling erklærer konseilspræsident Gaillard, at regeringen påtager sig ansvaret for luftangrebet, der var rettet mod algierske oprørere, som opererer fra tunesisk område. Nationalforsamlingen udtaler sin tillid til regeringen med 335 stemmer mod 179, medens 49 undlader at stemme. Den tunesiske regering meddeler, at intet fransk krigsfartøj vil få tilladelse til at anløbe krigshavnen Bizerte. – 13. Tunis indklager Frankrig for sikkerhedsrådet. – 14. Frankrig klager til sikkerhedsrådet over Tunis's støtte til de algierske oprørere. Udenrigsminister Pineau oplyser, at de militære myndigheder i Algier havde bemyndigelse til at besvare angreb fra de algierske oprørere i Tunis, men at regeringens samtykke i forvejen skulle indhentes, hvilket ikke var sket ved angrebet på Sakhiet-Sidi-Youssef. – 17. Både Frankrig og Tunis modtager et tilbud fra Storbritannien og U. S. A. om mægling. – 18. Sikkerhedsrådet sætter de franske og tunesiske klager på dagsordenen, men udsætter derefter behandlingen på ubestemt tid for at afvente resultatet af Storbritanniens og U. S. A.s mægling. – 19. Den franske regering beslutter at oprette en spærrezone i Algier langs grænsen til Tunis. Gaillard erklærer i nationalforsamlingen, at regeringen ikke har til hensigt at gå med til en indskrænkning af Frankrigs rettigheder i Tunis.

10. – Den øverstkommanderende i Midt-Sumatra, oberstløjtnant Achmed Hussein, kræver regeringens afgang inden 5 dage. – 11. afvises dette ultimatum af ministerpræsident Djuanda. – 15. I Padang dannes en oprørsregering under ledelse af den tidligere chef for centralbanken, Sjafruddin Prawiranegara. Hussein erklærer at den nye regering er rede til at træde tilbage for en ny centralregering under ledelse af fhv. vicepræsident Muhammed Hatta eller sultanen af Jogjakarta. – 16. vender præsident Sukarno tilbage til Djakarta fra sin udenlandsrejse. – 21. giver ministerpræsident Djuanda meddelelse om økonomisk blokade af Midt-Sumatra. – 22. foretages luftangreb på de af oprørerne besatte byer Padang og Bukittingi.

Den engelske udenrigsminister Selwyn Lloyd ankommer til Athen for at forhandle med den græske regering om Cypern-spørgsmålet. I et kommunique den 13. siges det, at samtalerne har været til gensidig nytte. Cyperns guvernor, sir Hugh Foot, der ledsager ministeren, har en samtale med ærkebiskop Makarios.

11. – Den kinesiske regeringschef Chou En-lai afgiver udenrigsministerposten, der overtages af marskal Chen Yi.

12. – Guatemalas kongres vælger general Ydigoras Fuentes til præsident for en 6-årig periode (se 19/1).

Ved et suppleringsvalg i Rochdale vinder arbejderpartiet kredsen fra de konservative. Arbejderpartiet får 44.7 % af de afgivne stemmer, de liberale 35.5 % og de konservative 19.8 %. Ved valget i 1955, da de liberale ikke opstillede, havde de konservative 51.5 % og arbejderpartiet 48.5 % af stemmerne.

13. – En engelsk hvidbog fastslår, at der ingen grund er til at fravige den i fjor be-

sluttede omlægning af forsvaret, hvorved hovedvægten lægges på raket- og kærnevåben. – 24. Forsvarsminister Duncan Sandys giver i underhuset meddelelse om en overenskomst med U. S. A. om bygning af afskydningsramper for amerikanske mellemdistanceraketvåben i Storbritannien. Atomladningerne skal opbevares i U. S. A., medens et mindre antal raketter skal lagres ved de engelske baser. Anvendelsen af raketvåbnene forudsætter enighed herom mellem de to regeringer. – 27. En to dages forsvarsdebat slutter med, at underhuset forkaster et forslag fra arbejderpartiet, der misbilliger en forsvarspolitik, som i overvejende grad bygger på brintbomben som afskrækkelsesmiddel, og hvori man går imod, at der oprettes raketbaser i England, før der er afholdt en topkonference. I »Daily Herald« offentliggør 69 parlamentsmedlemmer af arbejderpartiet en skrivelse, der opfordrer partiets ledelse til under alle omstændigheder at modsætte sig oprettelse af raketbaser i Storbritannien. – 28. Arbejderpartiets ledelse fordømmer en oppositionel gruppe inden for partiet (»Sejr for Socialismen«), som kræver, at England ensidigt skal indstille prøverne med kærnevåben, Gruppen støttes af »Daily Herald«.

Premierminister Nehru overtager tillige finansministerposten efter T. T. Krishnamachari, hvis afgang står i forbindelse med visse uheldige investeringer foretaget af det statslige livsforsikringsselskab.

14. – I et memorandum til en række regeringer uddyber den polske udenrigsminister Adam Rapacki sin plan om en »atomfri« zone i Centraleuropa (oprindelig fremsat 2/10 1957 i FN).

15. – Harold Stassen går af som præsident Eisenhowers rådgiver i nedrustningsspørgsmål for at søge valg som guvernør i Pennsylvanien.

17. – Sudans udenrigsminister Muhammed Maghoub meddeler, at Ægypten har gjort krav på alt sudanesisk territorium nord for den 22. breddegrad, idet den ægyptiske ambassadør den 13. meddelte, at Ægypten ville sende en kommission ledsaget af en bevæbnet vagtstyrke til de pågældende områder for at gennemføre folkeafstemning vedrørende oprettelsen af Den forenede arabiske Republik. – 18. Ægypten anklager Sudan for at have krænket Ægyptens suverænitet ved at sende tropper til et ægyptisk område. Udenrigsminister Maghoub afrejser til Cairo for at forhandle med den ægyptiske regering. – 20. Sudan anmoder FN's generalsekretær om, at grænsekonflikten med Ægypten må blive optaget til behandling i sikkerhedsrådet. – 21. Sikkerhedsrådet udsætter behandlingen af grænsekonflikten på ubestemt tid, efter at Ægypten har erklæret sig indforstået med, at der ikke skal afholdes folkeafstemning i de omstridte områder, og at forhandlinger om suveræniteten først skal indledes, efter at de berammede valg i Sudan (incl. områderne nord for den 22. breddegrad) har fundet sted, og der er dannet en ny sudanesisk regering.

18. – De tre tidligere franske konseilspræsidenter Reynaud, Faure og Pleven fremsætter et nyt forslag til forfatningsreform, efter at det har vist sig, at regeringsforslaget (se 16/1) ikke har udsigt til at blive vedtaget af nationalforsamlingen.

19. – Præsident Eisenhower foreslår kongressen at bevilge 3.9 milliarder $ i udlandshjælp for finansåret 1958–59.

23. – Ved præsidentvalget i Argentina sejrer Arturo Frondizi, lederen af de venstreradikale (Union Civica Radical Intrasigente) med 4.4 mill. stemmer over Ricardo Balbin, det radikale folkeparti (Union Civica Radical del Pueblo), der opnår 2.7 mill. stemmer. De kristelige demokrater og socialisterne får henholdsvis 280.000 og 250.000 stemmer. Antallet af blanke stemmesedler er gået ned fra 2 mill. ved valget til konstituerende forsamling i juli 1957 til 700.000, idet tilhængerne af ekspræsident Péron har fulgt dennes opfordring om at stemme på Frondizi, der også har fået støtte fra kommunisterne. De venstreradikale besætter 133 og det radikale folkeparti 52 af deputeretkammerets 187 pladser.

25. – Efter at det i okt. 1957 var besluttet

at foretage en udrensning af det polske kommunistparti, er i alt 150.000 medlemmer blevet udelukket eller slettet af medlemslisterne.
26. – Præsident Eisenhower oplyser, at han har en aftale med vicepræsident Nixon om, at denne skal overtage præsidentens funktioner i tilfælde af, at han bliver ude af stand til selv at udøve dem.

27. – Det russiske kommunistiske partis centralkomité har på grundlag af en rapport fra partiets førstesekretær Krushchev besluttet, at maskin- og traktorstationerne skal afhænde deres landbrugsmaskiner til kollektivbrugene og efterhånden gå over til at blive maskin- og reparationsværksteder.

Marts 1958

2. – Den græske regering Karamanlis demissionerer, efter at to ministre og 13 andre deputerede er trådt ud af regeringspartiet (den nationale radikale union) p. gr. af uenighed om en ny valglov. – 5. Constantine Georgakopoulos danner et upolitisk forretningsministerium.

5. – Præsident Nasser udsteder en provisorisk forfatning for Den forenede arabiske Republik. – 6. Nasser udnævner republikkens første regering og 4 vicepræsidenter (to ægyptere og to syrere). En række ministerier har to chefer, en ægypter for den ægyptiske region og en syrer for den syriske region. De øvrige ministre er med en enkelt undtagelse ægyptere. – 8. I Damaskus underskriver Nasser og kronprinsen af Jemen en overenskomst, hvorefter Den forenede arabiske Republik og kongeriget Jemen danner De forenede arabiske Stater. De to statsoverhoveder udgør forbundets øverste råd, der assisteres af et forbundsråd på 6 medlemmer fra hver af staterne. – 12. Nasser opløser alle politiske partier i den syriske region. – 13. Den ægyptiske feltmarskal Hakim Amer udnævnes til øverstkommanderende for De forenede arabiske Staters væbnede styrker. – 22. Nasser modtager den syriske hærchef generalløjtnant Afif Bizris afskedsbegæring.

6. – offentliggøres et memorandum, hvori den sovjetrussiske regering giver sit samtykke til, at der afholdes en udenrigsministerkonference, og foreslår, at den finder sted i april. Dens opgave skal alene bestå i at fastsætte tid, sted og dagsorden for en topkonference samt bestemme, hvilke stater der skal deltage i denne. M. h. t. dagsordenen gentages det sovjetrussiske forslag af 8/1, desuden er man villig til at drøfte forbud mod at benytte verdensrummet til militære formål og afvikling af militære baser på fremmede territorier samt en tysk fredstraktat, men ikke spørgsmålet om Tysklands genforening, der kun angår tyskerne selv. I den amerikanske regerings svar udtryktes tilfredshed med, at Sovjetunionen vil gå med til at benytte alle veje og midler, inklusive en udenrigsministerkonference, for at opnå en overenskomst om en konference på højeste niveau om international afspænding, men det fremhæves, at de forberedelser, der foresvæver sovjetregeringen, ikke giver sikkerhed for, at der bliver tale om andet end en propagandaforestilling. Topkonferencen bør være en fortsættelse af Genevekonferencen i sommeren 1955 og bl. a. også behandle Tysklands deling og Sovjetunionens indblanding i de østeuropæiske staters indre forhold. – 7. Bulganins svar på Eisenhowers brev af 15/2 offentliggøres. Det gentager indholdet af Sovjetunionens memorandum af 8/1 og afviser Eisenhowers forslag om at give afkald på at benytte vetoretten i sikkerhedsrådet. – 24. I et memorandum til U. S. A. fastholder den sovjetrussiske regering sin vægring ved at lade en topkonference drøfte Tysklands genforening og de østeuropæiske staters stilling. – 31. U. S. A., Storbritannien og Frankrig foreslår i enslydende noter (godkendt af det permanente NATO-råd), at

der ad diplomatisk vej og senere i et udenrigsministermøde træffes forberedelser til en konference på højeste niveau. De diplomatiske drøftelser foreslås påbegyndt i Moskva i anden halvdel af april.

Kong Muhammed V af Marokko anbefaler dannelsen af et nordafrikansk forbund mellem Marokko, Algier og Tunis. – 7. Den franske nationalforsamling godkender afsendelsen af yderligere 28.000 soldater til Algier. Under debatten foreslår konseilspræsident Gaillard en Middelhavspagt mellem Marokko, Tunis, Spanien, Italien, Frankrig og evtl. Storbritannien som supplement til NATO og samarbejde mellem Frankrig og Nordafrika om udnyttelsen af Saharas naturrigdomme. Han modsætter sig, at Frankrig giver afkald på flådebasen i Bizerte og kontrollen med flyvepladserne i Tunis. – 19. Mæglerne i den fransk-tunesiske konflikt, amerikaneren Murphy og englænderen Beeley, underretter Gaillard om deres forhandlinger med præsident Bourguiba. – 22. Det meddeles, at 10.000 franske soldater skal overføres fra Marokko til Algier. – 25. Højregruppen de uafhængige vedtager, at deres repræsentanter i regeringen skal træde tilbage, hvis regeringen slår ind på »selvopgivelsens vej« i konflikten med Tunis. – 27. Nationalforsamlingen forkaster et forslag fra socialrepublikanerne (de fhv. Gaullister), om, at regeringen straks skal afgive en erklæring om den engelsk-amerikanske mægling i konflikten med Tunis og om sin nordafrikanske politik i det hele taget.

7. – Kong Saud overlader sin broder, kronprins Feisal, fuldstændig kontrol over Saudi-Arabiens indenrigs-, udenrigs- og finanspolitik. (Feisal har siden kong Ibn Saud's død i 1953 beklædt posterne som første- og udenrigsminister).

Nationalrådet i Uruguay vælger Carlos Fisher til republikkens præsident efter Arturo Lezama.

8. – Med henblik på det forestående rådsmøde i SEATO udsender Sovjetunionen en erklæring, hvori man beskylder »kolonimagterne« for at omgås med planer om at oprette baser for kærne- og raketvåben i Sydøstasien. Sovjetregeringen foreslår en kollektiv asiatisk fredspagt og at hele Asien gøres til et »atomfrit« område. – 13. Et kommunique fra SEATO's 4. rådsmøde i Manila 11.–13. beskæftiger sig især med den kommunistiske infiltration, der lettes ved visse ikke-kommunistiske regeringers manglende evne til at skelne mellem den frie verdens mål og idealer og den internationale kommunismes hensigter.

Præsident Eisenhower fremlægger et program til bekæmpelse af konjunkturnedgangen, væsentligt i form af fremskyndelse af offentlige arbejder og forlængelse af hjælpen til de arbejdsløse. Han erklærer, at eventuelle yderligere foranstaltninger skal bestå i skattelettelser snarere end offentlige arbejder. – 18. Eisenhower udtaler, at regeringen ikke vil lade sig skræmme til at gennemføre panikforanstaltninger, som i virkeligheden er uegnede til at bekæmpe depressionen.

I en parlamentsdebat om Kashmir-spørgsmålet erklærer premierminister Malik Firez Khan Noon, at Pakistan måske snart bliver nødt til at tage sin stilling til vestmagterne op til revision.

11. – Den indonesiske regering meddeler, at hæren er gået til angreb mod oprørerne på Sumatra. – 21. meddeles, at regeringen har besluttet at frigive det hollandske rederi KPM's skibe, som siden dec. 1957 har ligget under beslag i indonesiske havne. Skibene må ikke gå i kystfart i Indonesien, men skal snarest muligt forlade de indonesiske farvande. – 22. Den russiske ambassadør overleverer 10 russiske lastskibe, som den indonesiske regering har købt i Rusland. – 26. Regeringstroppernes hovedkvarter meddeler, at de nu behersker hele Øst-Sumatra og to trediedele af det område, der tidligere beherskedes af oprørerne.

Ved parlamentsvalgene i Sudan, der tog deres begyndelse 27/2, opnår regeringspartierne Umma og det demokratiske folkeparti henholdsvis 63 og 27 af de 173 mandater i repræsentanternes hus, medens

det proægyptiske nationale unionsparti under ledelse af den tidligere førsteminister Ismail el Azhari besætter 45 pladser. – 20. – Det nye repræsentanternes hus genvælger Abdullah Khalil (Umma) som førsteminister. – 27. Abdullah Khalil danner ny regering, i hvilken Umma besætter de fleste poster, medens resten tilfalder det demokratiske folkeparti.

12. – Den cubanske regering under Nunez Portuondo afløses af en regering under ledelse af udenrigsminister Güell y Morales de los Rios, der fortsat tillige beklæder udenrigsministerposten. Samtidig suspenderes de forfatningsmæssige rettigheder for en 45 dages periode. – 17. Fidel Castro, der siden dec. 1956 har ført guerillakrig mod præsident Batistas styre, erklærer dette »total krig« fra 1/4.

13. – I Paris demonstrerer 7000 uniformerede politibetjente for lønforhøjelse.

Ved et suppleringsvalg i Kelvingrove (Glasgow) vinder arbejderpartiet kredsen fra de konservative. De to partiers kandidater opnår henholdsvis 48 og 41.6 % af de afgivne stemmer, medens to andre kandidater får tilsammen 10.4 % af stemmerne. I 1955, da kun de konservative og arbejderpartiet opstillede, fik de konservative 55.4 % og arbejderpartiet 44.6 % af stemmerne.

Den hidtidige indiske handels- og industriminister Mararji Desai udnævnes til finansminister (se 13/2).

15. – For at kunne bekæmpe strejker i de asturiske kulgruber sætter den spanske regering forfatningsmæssige rettigheder ud af kraft. – 26. meldes om strejker i San Sebastian distriktet og i Barcelona.

16. – Ved valget til den øverste sovjet er stemmeprocenten 99.97, og 99.57 % af stemmerne afgives på de officielle kandidatlister.

Ved kongresvalget i Colombia får de liberale under ledelse af Alberto Lleras Camargo 1.83 mill. stemmer og den konservative gruppe under Laureano Gomez 0.83 mill. stemmer. To mindre konservative grupper opnår henholdsvis 0.30 og 0.27 mill. stemmer. Ifølge overenskomst skal mandaterne fordeles med halvdelen til den liberale gruppe og halvdelen til de konservative grupper, og præsidentposten skal tilfalde de konservative.

17. – Den anden amerikanske jorddrabant (Beta 1958) bringes i bane efter at to tidligere forsøg er mislykkedes. Beta 1958, der vejer 1.46 kg, er forsynet med to radiosendere, hvoraf den ene drives af solbatterier. – 26. En ny amerikansk jorddrabant, Explorer III (vægt 14 kg), opsendes.

18. – Efter et besøg i Washington meddeler forsvarsminister Strauss, at forbundsregeringen overvejer et amerikansk tilbud om køb af ca. 20 førerløse Matador-bombemaskiner (rækkevidde ca. 1000 km) til de vesttyske styrker. Forsvarsministeriet meddeler, at det i U. S. A. har bestilt 300 Nike-luftværnsraketter. Atomladningerne til disse vil forblive under amerikansk kontrol i overensstemmelse med NATO's politik. – 25. En langvarig udenrigspolitisk debat i forbundsdagen i Bonn slutter med vedtagelsen af en resolution, der går ind for, at forbundshæren udstyres med de mest moderne våben, for at de forpligtelser, forbundsrepublikken har påtaget sig over for NATO, kan opfyldes. Vedtagelsen sker med 270 stemmer (regeringspartierne og 1 fri demokrat) mod 165 (socialdemokraterne plus 1 fri demokrat), medens 26 fri demokrater undlader at stemme. – 27. Forbundsdagens forsvarsudvalg godkender køb af 24 Matadorer og 6 flyttelige afskydningsramper i U. S. A. Det socialdemokratiske parti og fagforeningerne indleder en kampagne mod de tyske styrkers udrustning med kærnevåben og kræver folkeafstemning om spørgsmålet.

19. – Den fælles parlamentariske forsamling for fællesmarkedet, Euratom og kul- og stålfællesskabet træder sammen i Strasbourg. Fhv. konseilspræsident og udenrigsminister Robert Schuman, Frankrig, vælges til forsamlingens præsident.

20. – Ved valget til det nord-irske parlament får unionisterne 37 (1953: 38) mandater, nationalisterne 7 (7), det nordirske arbejderparti 4 (0), det republikanske arbejderparti 1 (1), det uafh. arbejderparti 1 (1), uafh. nationalister 1 (2), uafh. 1 (1). I 1953 valgtes desuden 2 nationalister, som ikke tog sæde i parlamentet. 27 kandidater (25 unionister og 2 nationalister) vælges uden modkandidat.

Det schweiziske forbundsråd vedtager med 95 stemmer mod 37 forslag om stemmeret for kvinder i forbundsanliggender. Forslaget går videre til ständerrådet og derefter til folkeafstemning.

22. – Den franske nationalforsamling vedtager et forslag om forfatningsreform. Forslaget går til senatet (republikkens råd).
23. – Ved valget til det jugoslaviske parlament (forbundsrådet) er stemmeprocenten 94, og 96.7 pct. af stemmerne afgives på de officielle kandidater.

Ved parlamentsvalget i Cambodja erobres samtlige 61 mandater af det socialistiske folkeparti under prins Norodom Sihanouk.

25. – Koloniminister Lennox-Boyd meddeler i underhuset, at forhandlingerne med premierminister Mintoff om Maltas indlemmelse i Storbritannien er strandet, først og fremmest på Mintoffs krav om større finansielle bidrag.

Det første parlamentsvalg i den vestindiske føderation (se 3/1) resulterer i, at det føderale arbejderparti under ledelse af Jamaicas premierminister Norman Manley opnår 23 mandater, medens det demokratiske arbejderparti under ledelse af den tidligere premierminister i Jamaica, sir Alexander Bustamente, besætter 21 pladser. Et mandat tilfalder det nationale parti på Barbados.

26. – I Finland danner 3 af de 4 soc. dem. rigsdagsmedlemmer (af Skog-fløjen), som i sept. 1957 blev ekskluderet af rigsdagsgruppen, fordi de lod sig udnævne til ministre i regeringen Sukselainen, en særlig gruppe (»den uafh. soc. dem. rigsdagsgruppe«). Herved bliver agrarerne rigsdagens største parti med 53 medlemmer mod socialdemokratiets 51.

27. – Den øverste sovjet genvælger marskal Voroshilov som sovjetunionens præsident, og på forslag af Voroshilov vælges Nikita Krushchev til ministerpræsident i st. f. Bulganin. Krushchev bevarer posten som det kommunistiske partis førstesekretær.

Ved et suppleringsvalg i Torringtonkredsen (Devon) vinder den liberale kandidat, en dattersøn af Lord Asquith (premierminister 1908–16), kredsen fra de konservative. De liberale opnår 38 %, de konservative 37.4 % og arbejderpartiet 24.6 % af de afgivne stemmer. I 1955, da de liberale ikke opstillede, havde de konservative 65 og arbejderpartiet 35 % af stemmerne.

31. – Den øverste sovjet godkender den nye regering, hvor Anastas Mikojan og Frol Kozlov er første viceministerpræsidenter og Alexej Kosygin, Alexander Zasjadko, Dmitri Ustinov og Josef Kuzmin viceministerpræsidenter. Bulganin bliver chef for statsbanken.

Efter en tale af udenrigsminister Gromyko godkender den øverste sovjet regeringens beslutning om at standse alle forsøg med kærnevåben. I en erklæring fra det amerikanske udenrigsministerium gøres der opmærksom på, at Sovjetunionen netop har gennemført en omfattende serie eksperimenter med kærnevåben. Den amerikanske atomenergikommission offentliggør beregninger, hvorefter Sovjetunionen mellem 23/9 1949 og 22/3 1958 har sprængt i alt 39 atom- og brintbombeladninger. U. S. A. har udført i alt 90 sprængninger, incl. bomberne mod Hiroshima og Nagasaki, og Storbritannien har siden okt. 1952 sprængt 12 atombomber og 4 brintbomber.

Den øverste sovjet godkender Krushchevs forslag om, at maskin- og traktorstationernes maskinpark successivt skal sælges til kollektivbrugene.

Ved valget i Canada vinder det progres-

sive konservative parti en overvældende sejr, og regeringen Diefenbaker opnår absolut flertal i underhuset. Partistillingen er: progressive konservative 209 (juni 1957: 111), liberale 48 (104), Cooperative Commonwealth Federation (arbejderparti) 8 (25), Social Credit 0 (19), uafhængige 0 (6).

I Luxembourg afløses Joseph Bech som ministerpræsident af Pierre Frieden (begge kr.-soc.), men fortsætter som udenrigsminister.

DANMARK

Januar 1958

1. – I sin nytårstale i radioen erklærer stats- og udenrigsminister H. C. Hansen, at regeringens fremhævelse af forhandlingens og afspændingens nødvendighed ikke giver grundlag for at tale om neutralitet. I talens indenrigspolitiske afsnit understreges betydningen af, at både det offentlige, erhvervslivet og private viser forsigtighed i alle dispositioner, der kan svække evnen til at udbygge produktionen og afsætningsmulighederne på verdensmarkedet.

5. – Færøernes samlede eksportindtægter udgjorde i 1957 ca. 83 mill. kr. eller 10 mill. kr. mindre end i 1956. Levomkostningerne er i løbet af 1957 steget med 14 points til 340.

9. – Danske og norske militære chefer drøfter i København med ledende officerer fra NATO's nordkommando spørgsmålet om nedskæring af forsvarsudgifterne i forbindelse med en omlægning af det danske forsvar.

10. – Den sovjetrussiske ambassadør afleverer til stats- og udenrigsminister H. C. Hansen en note fra ministerpræsident Bulganin og som bilag hertil et aktstykke med sovjetregeringens forslag vedrørende internationale afspændingsproblemer.

Overenskomsten for jernindustrien (se 13/12 57) vedtages med stort flertal af såvel arbejdere som arbejdsgivere. I nogle af de i alt 22 fagforbund, der deltager i urafstemningen, således Dansk Arbejdsmands Forbund og Kvindeligt Arbejderforbund, går et betydeligt mindretal dog imod overenskomsten.

En betænkning fra kommissionen vedr. boligtilsynsloven (saneringskommissionen) foreslår sanering af ca. 50.000 lejligheder over en periode af 15–20 år. Betænkningen fastslår, at der siden krigen er opført så mange boliger, at der ved hensigtsmæssig udnyttelse og fordeling af boligbestanden er mulighed for at dække behovet lige så godt som før krigen.

Direktør Gunnar Andreasen, Cheminova, oplyser, at han har accepteret ministeriet for off. arbejders betingelser for koncession på saltudvinding på Rønland ved Harboøre. Efter koncessionsforslaget får Cheminova adgang til at udvinde 50.000 t salt årligt til eget brug. Koncessionen skal gælde for 10 år med adgang til forlængelse indtil 25 år.

11. – I brevet til stats- og udenrigsminister H. C. Hansen noterer Bulganin med tilfredshed den danske regerings positive holdning til tanken om et møde af ledende statsmænd og Danmarks og Norges afvisning af kærnevåben, der skaber forudsætninger for at gøre hele Nordeuropa til en »atomfri« zone. Danmarks beslutning om at modtage visse arter af amerikanske raketvåben viser dog, at der endnu langt fra gøres alt for at fremme Nordeuropas forvandling til en virkelig fredszone.

Formanden for den konservative folketingsgruppe, Aksel Møller, udtaler på et møde i Kolding, at statsministeren ved, at han har et stort flertal i folketinget for en loyal opfyldelse af NATO-politikken, og spørger, om de radikale vil lade ham bruge dette flertal uden at true regeringen med fald. Aksel Møller foreslår en kommission til granskning af afdøde udenrigsminister P. Munchs dagbogsoptegnelser fra krigsudbruddet i 1939 frem til 8. juli 1940.

12. – I København afsluttes et nordisk ministermøde, hvor man har drøftet en række af de spørgsmål, der er opført på dagsordenen for det forestående møde i OEEC.s ministerkomité vedr. frihandelsområdet, herunder i første række de reg-

ler, der bør gælde for samhandelen med landbrugsvarer og fisk.

13. – Et privat udvalg, nedsat 16/9 1957, foreslår i en henvendelse til regeringen og partierne, at islandske håndskrifter i offentlige danske samlinger som gave udleveres til Island, og at fundatsen for den arnamagnæanske samling ændres, således at det bliver muligt at flytte håndskrifterne til Island.

15. – Alfred Jensen (k.) fremsætter forslag om, at brændselshjælpen til arbejdsløse ydes i form af et tillæg til dagpengehjælpen på 2 kr. pr. dag i perioden 1. okt. –31. marts.

16. – Statsminister H. C. Hansen fremsætter forslag om forhøjelse af den årlige bevilling til det teknisk-videnskabelige forskningsråd fra 400.000 kr. til 600.0000 kr. i indeværende og næste finansår og derefter indtil 1 mill. kr.

Ved 2. behandling af forslaget om ændringer i lov om mægling i arbejdsstridigheder foreslår v. og k. f., at retten til at dekretere yderligere udsættelse af en konflikt (se 6/12 57) skal udøves af statsministeren, og at udsættelsen skal gælde for 4 uger. Desuden stiller de to partier forslag om en voldgiftsordning specielt for dagspressen. Disse ændringer såvel som en række kommunistiske ændringsforslag forkastes efter en debat, hvorunder den radikale ordfører erklærer, at hans partis principielle stilling til voldgift er uændret, men at lovgivningsmagten bør indskrænke sig til at skabe de bedst mulige betingelser for, at de nye forhandlingsregler kan stå deres prøve.

17. – Forslaget om ændringer i lov om mægling i arbejdsstridigheder vedtages ved 3. behandling med 87 stemmer mod 5 (k.); 60 medlemmer (v. og k. f.) undlader at stemme.

21. – Stats- og udenrigsminister H. C. Hansen giver i folketinget en redegørelse for den senere tids udvikling på det udenrigspolitiske område. Han begrunder regeringens afvisning af at modtage kærnevåben og mellemdistanceraketter med Danmarks geografiske beliggenhed og mener, at dette standpunkt kan bidrage til at skabe en gunstig atmosfære for forhandlinger om international afspænding. Han er villig til at deltage i et møde herom mellem regeringschefer fra øst og vest, men ønsker en omhyggelig forberedelse gennem de sædvanlige diplomatiske kanaler eller et udenrigsministermøde. Om Rapackiplanen udtaler han, at det er farligt at skabe en falsk tryghedsfølelse, og at det bør overlades til stormagterne og de direkte berørte lande at tage stilling til den; dette gælder også tanken om en ikke-angrebspagt. I forbindelse med en omtale af Danmarks samarbejde med Vesttyskland på det forsvarspolitiske område afviser han den russiske kritik mod NATO-samarbejdet i Østersøen, der ikke kan betegnes som en trusel mod andre lande.

Folketinget vedtager enstemmigt forslaget om ophævelse af den fælleskommunale udligningsfond. Forslag om udlån til statshusmandsbrug vedtages ligeledes enstemmigt, idet dog de konservative undlader at stemme.

22. – Statsminister H. C. Hansen fremsætter forslag om årpenge for tronfølgeren, prinsesse Margrethe, der 16/4 fylder 18 år og dermed bliver myndig og tager sæde i statsrådet. Beløbet foreslås sat til 75.000 kr. (fra det 21. år 100.000 kr.) plus reguleringstillæg, p. t. 31.000 kr.

Arbejds- og socialminister Bundvad fremsætter forslag om forlængelse af huslejeloven for et år til 31/3 1959, da også byggestøtteloven udløber, således at de to love kan tages op til revision samtidigt. Endvidere fremsættes forslag om lempelser i lovgivningen om renten af udlån mod pant i fast ejendom. Herved undtages al organiseret kredit, ikke blot som hidtil kredit- og hypotekforeninger, fra forbudet mod at yde lån til kurser under 98.

Ved 1. behandling af forslaget om forlængelse af loven om præmiering af opsparing udtaler Niels Andersen, at rf. ikke

kan medvirke til forslagets gennemførelse. På foranledning af Poul Møller (k. f.) erklærer fiskeriminister Oluf Pedersen, at retsforbundets ministre ikke har modsat sig forslagets fremsættelse som regeringsforslag.

Overenskomstforhandlinger for ca. 50.000 arbejdere inden for landbrug, mejerier, gartnerier, skovbrug m. m. påbegyndes.

23. – Den udenrigspolitiske debat i folketinget viser, at der – bortset fra kommunisterne – er almindelig tilslutning til hovedlinien i stats- og udenrigsministerens redegørelse af 21/1.

Landbrugsminister Skytte fremsætter forslag til lov om udførsel af kød m. m., der bl. a. tilsigter at tilvejebringe klarhed over rækkevidden af ministerens beføjelser i henhold til loven af 1908. Landbrugsministeren fremsætter endvidere forslag til lov om slagtning, forhandling, ind- og udførsel af fjerkræ med bestemmelser om autorisation af fjerkræslagterier o. s. v.

Handelsminister Philip fremsætter forslag til lov om forsikringsvirksomhed (omfattende både livs- og skadesforsikringsvirksomhed) og forslag om ændring i lov om tilsyn med pensionskasser. For livsforsikringsselskaber (og pensionskasser) bliver der adgang til at anbringe forsikringsfondens midler også i hypotekforeningsobligationer, udvidet adgang til at anbringe dem i fast ejendom, og for indtil 15 % af midlerne kan ledelsen på eget ansvar bestemme anbringelsesmåden. For så vidt de anbringes i aktier gælder dog den begrænsning, at livsforsikringsselskabet højst må eje 15 % af et enkelt selskabs aktiekapital.

I folketingets undergrundsudvalg rejser v. og k. f. indvendinger mod, at kontrakten med Cheminova (se 10/1) begrænser den saltmængde, der årligt må udvindes, til 50.000 t, og ikke giver adgang til at sælge saltet.

24. – Socialminister Bomholt fremsætter forslag om ændring af arbejdsløshedsforsikringsloven. Forslaget bygger på en skitse, der i arbejdsløshedsforsikringskommissionen har fået tilslutning fra arbejdsløshedskassernes, De samvirkende Fagforbunds, socialdemokratiets og (med forbehold) det radikale venstres repræsentanter. Det foreslås, at det offentliges tilskud (hvoraf kommunerne betaler 15 %) skal ydes i form af 1) delvis refusion af udgiften til dagpenge, således at refusionsprocenten varierer omvendt med ledigheden inden for kassen, 2) refusion af kassernes sociale ydelser (forsørgertillæg, børnetillæg, brændselshjælp og huslejehjælp) med mindst 75 %, 3) et tilskud pr. medlem, afhængigt af ledigheden inden for kassen. Fortsættelseskasserne og arbejdsløshedsfonden ophæves, og arbejdsgivernes bidrag går direkte i statskassen. Nyordningen får virkning første gang for regnskabsåret 1958–59, og for at hjælpe Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse lempes reglerne for tilskud til vanskeligt stillede kasser for 1956–57 og 1957–58. Herved får 8 kasser for 1956–57 et tilskud på i alt 37 mill. kr. En anden midlertidig bestemmelse hjemler kasserne ret til at yde medlemmer, der i tiden 1/10 57–31/3 58 har været ledige i mindst 90 dage, en ekstraordinær hjælp på 100 kr. for forsørgere og 65 kr. for ikke-forsørgere, og staten stiller 5 mill. kr. til rådighed til fordeling mellem vanskeligt stillede kasser, der ellers ikke ville have råd til at yde denne hjælp.

Justitsminister Hans Hækkerup fremsætter forslag om ændringer i lov om udlændinges adgang til landet. Forslaget er foranlediget af overenskomsten af 12/7 1957 om ophævelse af paskontrollen ved de fællesnordiske grænser, der forudsætter en ændring af de gældende afvisnings- og udvisningsregler m. m. Justisministeren fremsætter endvidere forslag om en nyordning af det færøske politi- og arrestvæsen.

Fiskeriminister Oluf Pedersen fremsætter forslag om, at statens udlån til bygning af færøske fiskerfartøjer forhøjes med 5 til 7 mill. kr.

25. – Overenskomsten for beklædningsindustrien (se 21/12 57) godkendes af begge parter med overvældende flertal.

27. – Textilfabrikantforeningen og Dansk Textilarbejder Forbund enes om en 3-årig overenskomst efter jernindustriens mønster (se 13/12 57).

29. – På et møde i København mellem Danmarks, Norges og Sveriges forsvarsministre drøftes spørgsmål af fælles interesse i forbindelse med landenes deltagelse i FN.s beredskabsstyrke i det mellemste Østen. Man er positivt indstillet til spørgsmålet om forlængelse af de respektive kontingenter for endnu en periode efter 1. april.

Finansminister Kampmann oplyser i folketingets spørgetime, at der ikke er afgørende vanskeligheder ved at få leveret det nødvendige kvantum beriget uran til Risø.

Under 1. behandling af forslaget om ændring af arbejdsløshedsforsikringsloven slår Lorentzen (v.) og Poul Sørensen (k. f.) til lyd for en udligning mellem arbejdsløshedskasserne og får principiel tilslutning af Aage Fogh (r. v.), der dog mener, at det vil være uklogt at fremtvinge en sådan udvikling. I. M. Pedersen (rf.) erklærer sig derimod for modstander af en udligning.

Under 1. behandling af forslaget om udskydelse af revisionen af lejeloven foreslår Alfred Jensen (k.) en dagsorden, der opfordrer boligministeren til at skrinlægge planerne om en alm. forhøjelse af lejen i den ældre boligmasse. Forslaget forkastes med alle stemmer mod kommunisternes.

30. – Viola Nørløv (s.), Vagn Bro (v.) Hanne Budtz (k. f.) og Gudrun Bjørner (rf.) fremsætter forslag til folketingsbeslutning om forbud mod særlig kraftigt fyrværkeri.

Folketinget nægter et kommunistisk forslag om ratifikation af en konvention om nedsættelse af arbejdstiden til 40 timer ugentlig overgang til 2. behandling med 131 stemmer mod 6.

31. – De nordiske landes industriorganisationer (for Danmarks vedkommende Industrirådet) tilstiller regeringen en fællesudtalelse om industriens syn på et europæisk frihandelsområde.

Detailpristallet for januar viser en stigning på 3 points til 438 (juli 1914 = 100) i forhold til oktober 1957. Det lønregulerende særpristal stiger ligeledes 3 points (til 432), hvilket imidlertid ikke får indflydelse på arbejder- og tjenestemandslønningerne.

Februar 1958

1. – En dansk-polsk handelsaftale for 1958 indeholder kontingenter, der åbner mulighed for leverancer på 120–130 mill. kr. hver vej.

De kommunale organisationer udtaler i en skrivelse til indenrigsministeriet deres betænkelighed ved indførelse af ombudsmandskontrol med kommunerne, også selv om den ikke skal omfatte kommunalbestyrelsernes virksomhed som besluttende organer.

4. – Folketinget vedtager enstemmigt forslagene om årpenge til tronfølgeren og om ændring af lov om oprettelse af et teknisk-videnskabeligt forskningsråd. Ved afstemningen om det førstnævnte forslag undlader kommunisterne at stemme.

5. – Undervisningsminister Jørgen Jørgensen fremsætter forslag om forhøjelse af den årlige bevilling til »Statens almindelige Videnskabsfond« fra 2 til 2.5 mill. kr. og socialminister Bomholt forslag om et særligt rådighedsbeløb for kommuner, der opretter hjemmehjælpsordninger for invalide- og folkepensionister.

Som svar på et spørgsmål (af Henry Christensen (v.)) benægter finansminister Kampmann, at der på Risø atomforsøgsstation er betalt en merpris på ca. 200.000 kr. for at fremskynde bygningen af et reaktorhus 18 dage.

6. – Minister for udenrigsøkonomi Krag og økonomiminister Bertel Dahlgaard giver i folketinget en redegørelse for forhandlingerne om de nordiske og europæiske markedsplaner. Krag udtaler, at Danmark for øjeblikket må samle sine kræfter om at finde en tilfredsstillende løsning på forhandlingerne om frihandelsområdet. Lykkes dette ikke, er der opstået en ny situation, som regeringen vil overveje med de politiske partier og erhvervslivet.

Finansminister Kampmann fremsætter forslag om optagelse af et statspræmieobligationslån på 100 mill. kr. til afløsning af præmieobligationslånet af 1948, der forfalder til tilbagebetaling 20/6.

7. – Handelsminister Philip fremsætter forslag til lov om tekniske skoler, teknika og teknologiske institutter. Forslaget, der motiveres med den nye lærlingelovs krav og de »store årganges« undervisningsbehov, medfører en betydelig forøgelse af statens tilskud.

Ragnhild Andersen (k.) fremsætter forslag om ændringer i folkeforsikrings- og forsorgsloven (udvidelse af dagpengehjælpen før og efter en fødsel til at omfatte alle kvinder med indtægt under sygekassegrænsen, uanset om de omfattes af arbejderbeskyttelsesloven eller ej o. s. v.).

Finansudvalget drøfter med justitsministeren spørgsmålet om oprejsning i form af en symbolsk erstatning til repræsentant Elith Jensen, der gentagne gange er dømt for injurier, men hvor det senere har vist sig, at han havde ret.

10. – Stats- og udenrigsminister H. C. Hansens svar på ministerpræsident Bulganins breve af 12/12 57 og 10/1 58 offentliggøres. Svaret indeholder de samme synspunkter som den udenrigspolitiske redegørelse i folketinget 21/1. I forbindelse med Bulganins forslag om en »atomfri« zone i »hele Nordeuropa« hedder det i svaret, at den danske regering går ud fra, at »Nordeuropa« også omfatter de områder af Sovjetunionen, der ud fra et geografisk synspunkt naturligt hører med hertil.

Det østtyske kammer for udenrigshandel og erhvervenes hovedorganisationer afslutter overenskomst om samhandel mellem Danmark og Østtyskland for tiden 1/2–31/12 1958. Overenskomsten indeholder varekontingenter til et beløb af ca. 96 mill. kr. hver vej.

11. – Folketinget debatterer ministrene Krags og Dahlgaards redegørelser for forhandlingerne om markedsplanerne. Venstres ordfører, Per Federspiel, udtaler, at der er tre muligheder: tilslutning til »de 6«, tilslutning til et frihandelsområde eller en associationsaftale mellem Danmark og »de 6«. Han er betænkelig ved, at regeringen synes at koncentrere sig om frihandelsområdet, og finder det bydende nødvendigt allerede nu at trække linierne op for en alternativ politik. De konservatives ordfører, Ole Bjørn Kraft, ser ligeledes tre muligheder: 1) et frihandelsområde, der ligner fællesmarkedet og i hovedsagen tilfredsstiller de danske ønsker, 2) et frihandelsområde, der har »de 6's« billigelse, men ikke er tilfredsstillende for Danmark, 3) aftaler mellem de enkelte lande og »de 6«, hvilket vil være meget ugunstigt for Danmark – og spørger, om regeringen har tillid til, at der i en sådan situation vil blive åbnet en dør til fællesmarkedet for vort land. Af regeringspartiernes ordførere ser Per Hækkerup (s.) og Aage Fogh (r. v.) helst et frihandelsområde med et samlet Norden som deltager, medens Helge Madsen (rf.) udkaster tanken om en fjerde løsning: fuld frihandel og 100 pct.s liberalisering. For kommunisterne plæderer Aksel Larsen for nordisk samarbejde og udvidet handel med den østlige verden. Efter at en række medlemmer uden for ordførernes kreds har haft ordet, svarer minister Krag, at regeringen udfolder aktivitet på alle fronter – også i forhold til »de 6«, og at der efter hans mening stadig vil være mulighed for optagelse i fællesmarkedet, hvis forhandlingerne om et frihandelsområde glipper.

12. – Undervisningsminister Jørgen Jørgensen fremsætter forslag om at forhøje den årlige bevilling til ungdommens uddannelsesfond fra 6 til 12 mill. kr., hvoraf 7 mill. kr. skal anvendes til stipendier og 5 mill. kr. til lån. Efter forslaget skal der fremtidig også kunne ydes lån og stipendier af fonden til elever på seminarier og husholdningsskoler, og 500.000 kr. af stipendiemidlerne stilles til rådighed for gymnasieelever til dækning af befordrings- og opholdsudgifter.

13. – Forslaget om forlængelse af lejeloven til 31. marts 1959 vedtages enstemmigt med 83 stemmer, idet dog 43 (v. og k. f.) undlader at stemme.

14. – Forslaget om nedsættelse af en række toldafgifter (anslået provenutab ca. 7 mill. kr.) vedtages enstemmigt. Forslaget til en ny dykkerlov vedtages ligeledes enstemmigt, men v. og k. f. undlader at stemme, idet de ikke har kunnet få tilslutning til, at personer, der driver dykkervirksomhed for egen regning, ikke skal have dykkerbevis.

18. – Søren Andersen (v.) fremsætter for v. og k. f. forslag om en række ændringer i lov om iværksættelse af offentlige arbejder og beskæftigelse af arbejdsløse.

Forslag til folketingsbeslutning om forbud mod særlig kraftigt fyrværkeri vedtages med 103 stemmer mod 10 (r. v. og k.).

Ved 2. behandling af forslag om refusion for rutebiler forkastes et af v. og k. f. stillet ændringsforslag, hvorefter der i st. f. en refusion af 36 kr. pr. passagerplads sker en nedsættelse af vægtafgiften.

19. – På venstres og de konservatives vegne fremsætter Weikop (k. f.) forslag om ophævelse af trustkommissionen.

20. – Indenrigsminister Søren Olesen fremsætter forslag om ændring i lov om sygehusvæsenet og forslag om ændring af lov om kommunale ejendomsskatter. Det første tilsigter en ajourføring af statstilskuddet, således at dette som hidtil vil udgøre ca. 60 % af kommunernes tilskudsberettigede udgifter. Statstilskuddet stiger herved for 1958–59 med ca. 12 mill. kr. (halvdelen heraf til amtskommunerne) til ca. 185 mill. kr. Forslaget om de kommunale ejendomsskatter angår alene amtskommunerne. Til nedsættelse af grundskylden for landbrugsejendomme foreslås et statstilskud på 1.2 mill. kr. for hver promille, landbrugets forrentningsprocent i det foregående kalenderår har ligget under 4.5, dog højst 54 mill. kr. (ved en forrentningsprocent af 0). Da landbrugets forrentningsprocent for 1957 er beregnet til 2.13, vil der efter forslaget for 1958–59 blive udbetalt et tilskud på ialt 27.6 mill. kr. Forslaget bestemmer desuden, at amtskommunerne for 1958 ikke må udskrive ejendomsskyld med højere promille end for 1957, og at indtægtstabet herved, anslået til 4–5 mill. kr., skal udlignes ved tilskud af statskassen. Incl. den foreslåede forhøjelse af refusionen fra motorafgifterne vil amtskommunerne ved disse foranstaltninger for 1958–59 opnå i alt ca. 41.5 mill. kr. mere i tilskud end for 1957–58, ca. 63 pct. af deres samlede indtægter mod ca. 53 pct.

21. – Folketinget vedtager regeringsforslaget om ændring af arbejdsløshedsforsikringsloven med 88 stemmer mod 51 (v. og k. f.) og forslaget om refusion for rutebiler, der vedtages enstemmigt, idet dog v. og k. f. undlader at stemme.

Finansudvalget godkender, at den bundne opsparing i henh. til lov af 25/11 1950 tilbagebetales fra 10/3 (selskaber) og 17/11 (privatpersoner). Det drejer sig (incl. renter) om henholdsvis 41.4 og 63 mill. kr.

Vestre landsret stadfæster underrettens dom over cand. mag & jur. Jon Galster, dog således, at straffen forhøjes fra 4 til 8 måneders fængsel.

28. – Landbrugsrådet, landboforeningerne og mejeriernes og slagteriernes organisationer bekræfter, at de nu som før står på det standpunkt, at Danmark bør tilslutte sig det europæiske fællesmarked.

Marts 1958

4. – Ved de kommunale valg (for landkommunernes vedk. amtsrådsvalgene) er den gnstl. stemmeprocent 76.2 mod 71.8 i 1954.

	Hovedstaden				Provinsbyerne				Amterne			
	% af stemmer		Antal mandater		% af stemmer		Antal mandater		% af stemmer		Antal mandater	
	1954	1958	1954	1958	1954	1958	1954	1958	1954	1958	1954	1958
Socialdemokratiet	49.4	44.4	43	38	50.8	48.1	601	572	32.2	31.1	97	96
Radikale venstre	4.9	5.9	2	3	4.7	4.3	50	43	10.4	9.2	31	26
Konservative folkeparti ..	31.9	33.7	37	40	19.5	20.5	213	216	15.6	17.3	36	39
Venstre	2.7	5.1	2	4	11.3	14.1	142	179	37.0	37.2	127	135
Kommunistiske parti	9.0	7.5	6	5	4.2	3.7	15	15	0.8	0.8	–	–
Retsforbundet	1.8	2.1	1	1	1.8	2.0	4	7	2.6	2.7	2	1
De uafhængige	0.3	0.6	–	–	0.5	0.3	1	–	–	0.4	–	–
Slesvigske parti	–	–	–	–	0.9	0.8	19	17	0.4	0.4	3	3
Danmarks socialistiske parti	–	0.7	–	–	–	0.5	–	2	–	–	–	–
Borger- og fælleslister	–	–	–	–	3.2	4.8	80	102	–	–	–	–
Lokale og kommunale lister	–	–	–	–	0.4	0.3	15	16	–	–	–	–
Erhvervslister	–	–	–	–	0.1	0.3	4	6	1.0	0.9	3	3
Andre og unavngivne lister	–	–	–	–	2.6	0.3	27	9	–	–	–	–
Tilsammen ..	100.0	100.0	91	91	100.0	100.0	1171	1184	100.0	100.0	299	303

5. – Statsminister H. C. Hansen tilkalder hovedorganisationernes forhandlingsudvalg og retter en indtrængende henstillig til dem om at nå til enighed.

6. – Undervisningsminister Jørgen Jørgensen fremsætter forslag om øget statsstøtte til de kulturhistoriske lokalmuseer.

Socialminister Bomholt fremsætter forslag om, at der i finansåret 1958–59 udbetales en særlig ydelse på 190 (i 1957–58 180) kr. til enlige mødre. Statskassens udgifter anslås til 6.5–7 mill. kr.

7. – Stats- og udenrigsminister H. C. Hansen meddeler den jugoslaviske regering, at han som følge af overenskomstsituationen på arbejdsmarkedet ser sig nødsaget til at udsætte sit besøg i Jugoslavien.

Landbrugsminister Skytte fremsætter forslag om indførelse af en fakultetsordning ved den kgl. veterinær- og landbohøjskole og forslag til lov om brunkullejer, hvorved brunkulproducenterne for fremtiden får pligt til at tilplante afgravede arealer.

9. – De samvirkende Fagforbunds repræsentantskab vedtager enstemmigt at udtale, at det hverken er muligt at tiltræde eller afvise forligsmandens udkast til mæglingsforslag, hvorfor man opfordrer til nye forhandlinger. Forhandlingerne genoptages derefter under forligsmandens ledelse.

11. – Finansminister Kampmann fremsætter forslag til udskrivningslov for 1958–59, forslag om lempelse af beskatningen af merindtægt (»30 pct.-fradraget«) for 1959–60 og forslag om børnetilskud for 1958–59. Den vigtigste af de foreslåede ændringer går ud på at anvende 35 mill. kr. til skattelettelser for ikke-forsørgere med skalaindkomster på indtil 9.000 kr. (se også 5/11 57). Endvidere fremsætter finansministeren forslag om ændring af lov om beskatning af frugtplantager.

Justitsminister Hans Hækkerup fremsætter forslag om udskydelse af revisionen af ombudsmandsloven til folketingsåret 1958–59, forslag om ændring i færdselsloven, hvorved kommunalbestyrelserne på ny får adgang til at fastsætte takster ikke

alene for droscher, men for andre til erhvervsmæssig personbefordring godkendte biler, samt forslag om forbud mod visse fyrværkeriartikler (se 18/2).

Handelsminister Philip fremsætter forslag om ændring i lov om uretmæssig konkurrence og varebetegnelse. Ved forslaget søges tilvejebragt beskyttelse mod uhjemlet brug af navne og kendetegn, som anvendes af FN.s organer og andre mellemstatlige organisationer. Endvidere indeholder forslaget forbud mod bortlodning i reklameøjemed, herfra dog undtaget bortlodninger i forbindelse med præmiekonkurrencer i dag- og ugeblade og tidsskrifter.

12. – På nationalbankens repræsentantskabsmøde udtaler nationalbankdirektør Svend Nielsen, at valutabeholdningen er for lille og delvis lånt, investeringerne for små og delvis uproduktive og arbejdsløsheden for stor inden for betydelige faglige og stedlige områder. Skal der ske fremgang på disse felter, må befolkningen vise tilbageholdenhed med krav om stigende indtægter og øjeblikkelig forbrugsudvidelse, det offentlige må vise tilbageholdenhed med at påtage sig nye udgiftkrævende opgaver, og erhvervslivet må vise moderation med avancer og priser.

Justitsministeren afslår cand. mag. & jur. Jon Galsters ansøgning om tilladelse til at appellere Vestre landsrets dom af 21/2.

13. – Fuglsang (k) fremsætter forslag til folketingsbeslutning om ophævelse af lov om retsforholdet mellem husbond og medhjælper.

Ved folketingets 1. behandling af venstres og konservatives forslag om ændring i loven om iværksættelse af off. arbejder og beskæftigelse af arbejdsløse gør arbejdsminister Bundvad rede for regeringens beskæftigelsesplaner. Forslaget, der tager sigte på at billiggøre beskæftigelsesarbejder, modtages i øvrigt med velvilje.

Forligsmanden får parternes tilslutning til et nyt udkast til mæglingsforslag, dog først efter at statsminister H. C. Hansen på ny har måttet gribe ind.

14. – Den danske regering følger New Zealands eksempel og anmoder den britiske regering om at lægge antidumping – eller udligningstold på importen af smør fra Argentina, Finland, Irland og Sverige.

Folketinget vedtager enstemmigt forslaget om optagelse af et statspræmieobligationslån.

Det meddeles, at der vil blive oprettet et særligt finansieringsinstitut, hvis udlån skal supplere den normale bankkredit og navnlig anvendes til udbygning af industrien. Instituttet tænkes organiseret som et aktieselskab med en (privat) grundkapital på 50 mill. kr. og en udlånskapacitet på foreløbig 100–150 mill. kr. Initiativet er taget af Danske Bankers Fællesrepræsentation, der har fået tilslutning fra nationalbanken, Industrirådet, Assurandør-Societetet og Danmarks Sparekasseforening.

15. – Forligsmanden offentliggør 6 mæglingsforslag, ét for hver af hovedgrupperne (se Ø. og P. 1957, p. 232) med undtagelse af jernindustrien, der har sluttet forlig, og handels- og kontorfunktionærerne. Om indholdet af forslagene se p. 92.

18. – Økonomiminister Bertel Dahlgaard forelægger den økonomiske årsoversigt for folketinget.

Erhvervenes hovedorganisationer henstiller til folketinget at standse opkrævningen af stabiliseringslånet fra udgangen af skatteåret 1957–58.

19. – På det nordiske udenrigsministermøde i Stockholm er der m. h. t. nedrustningsspørgsmålet enighed om at støtte alle realistiske forsøg på at opnå konkrete resultater, og der peges i det udsendte kommunique på de muligheder, der i øjeblikket er for standsning i en begrænset tid eller indtil videre af kærnevåbenforsøg. Samtidig med en overenskomst herom burde man indlede forhandlinger om ophør af produktionen af kærnemateriale til militært brug og om en nedskæring af de konventionelle styrker, og man anbefaler en etapevis behandling af spørgsmålet om regionale nedrustningsforanstaltninger i

Europa. Man enes om at lade overenskomsten om nordisk pasunion træde i kraft 1/5, og man udtaler sin bekymring over det omfang, registreringen af skibe under andet flag end hjemlandets har taget til skade bl. a. for den nordiske søfarts konkurrencevilkår.

Socialminister Bomholt fremsætter forslag om ændringer i forsorgsloven vedr. børneforsorgens administration. Forslaget bygger ligesom det 10/12 57 fremsatte lovforslag på en betænkning fra børneforsorgens administrationsudvalg, og af praktiske grunde er lovforslaget af 10/12 indarbejdet i det, der nu fremsættes.

Socialministeren fremsætter endvidere forslag om eftergivelse af kommunehjælp og om ekstraordinær adgang til folkepension i anledning af, at tronfølgeren, prinsesse Margrethe, 16/4 bliver myndig og tager sæde i statsrådet.

20. – Formanden for det konservative partis folketingsgruppe, fhv. indenrigs- og boligminister, borgmester Aksel Møller, afgår ved døden, 52 år gammel.

Under 1. behandling af forslaget om ændring i lov om uretmæssig konkurrence får det foreslåede forbud mod bortlodninger i reklameøjemed en overvejende kølig modtagelse, og alle ordførerne går imod, at pressen i givet fald skal undtages fra forbudet.

21. – Folketinget vedtager enstemmigt forslaget om en særlig ydelse til enlige mødre.

Folketingsmand Knud Tholstrup (rf.) meddeler, at han nedlægger sit mandat, da hans private virksomhed ikke levner ham tid til at passe folketingsarbejdet.

Østre landsret omstøder byrettens frifindelsesdom (se 17/12 1957) og idømmer chefredaktør Leif B. Hendil, Ekstrabladet, en bøde på 6.000 kr. og en erstatning til politichef E. Brix på 10.000 kr.

24. – Den vesttyske forbunds-trafikminister Seebohm og trafikminister Lindberg underskriver i København en protokol om gennemførelsen af »fugleflugtslinien« Rødby Havn – Puttgarden på Femern. Udgifterne på dansk side anslås til 70 mill. kr. til jernbane- og havneanlæg plus 25 mill. kr. (af vejfonden) til færdiggørelse af motorvejen over Lolland, på tysk side til i alt ca. 123 mill. D-mark. Til forrentning og afskrivning af anlægsudgifterne vil der i 20 år blive opkrævet et særgebyr, således at taksterne på den nye rute bliver de samme som på den længere rute Gedser-Grossenbrode.

25. – Ved 2. behandling af forslag til lov om bybefolkningens forsyning med mælk og fløde forkastes et ændringsforslag fra v. og k. f. om afvikling af loven. Ved 2. behandling af forslaget om ændring af lov om kommunale ejendomsskatter (se 20/2) stiller de samme to partier forslag om, at statstilskuddet til amtskommunerne forhøjes til 2 mill. kr. årligt for hver promille, landbrugets forrentningsprocent ligger under 5, og at den derved muliggjorte nedsættelse af grundskylden skal komme alle ejendomme, ikke blot landbrugsejendomme, til gode; men forslaget forkastes.

26. – Finansminister Kampmann fremsætter forslag til tillægsbevillingslov for 1957–58; overskuddet på drifts- og anlægsbudgettet er i forhold til finansloven forøget fra 420 til 587 mill. kr. Udbetalinger af statsudlån ventes at blive ca. 40 mill. kr. mindre end forudsat på finansloven, og der regnes med en stigning i den indenlandske statsgæld på 166 mill. kr. mod 281 mill. kr. ifl. finansloven.

Trafikminister Lindberg fremsætter forslag om etablering af jernbane- og automobilfærgeforbindelsen over Femern Bælt, udgående fra Rødby Havn, med tilhørende jernbane- og motorvejsforbindelse (se 24/3).

Socialminister Bomholt fremsætter forslag til folketingsbeslutning vedr. konvention om arbejdstilsyn inden for industri og handel.

Ragnhild Andersen (k.) fremsætter forslag om en særlig ydelse på 45 kr. til folke- og invalidepensionister, kronisk syge og enlige mødre. Forslaget motiveres med det store brændselsforbrug i den lange og hårde vinter.

Folketinget vedtager enstemmigt forslag

om velfærdsforanstaltninger for søfarende og foretager derefter 2. behandling af forslag til lov om udskrivning af indkomst- og formueskatten til staten for skatteåret 1958–59. I udvalget er der opnået enighed om at forhøje grænsen for skattelettelserne for ikke-forsørgere fra 9.000 til 12.000 kr. (skalaindkomst). Provenutabet herved anslås til 3–4 mill. kr. Det er dog meningen, at skattelettelsen ikke skal komme ikke-forsørgere under 25 år til gode, med mindre de foretager en vis opsparing, og finansministeren vil fremsætte forslag herom. Et kommunistisk ændringsforslag om nedslag i den ansatte indkomst for skattepligtige indkomster under 19.000 kr. forkastes med de øvrige partiers stemmer.

27. – Finansministeriet meddeler, at Danmark har tilbagebetalt 10 mill. $ (ca. 70 mill. kr.) af de 34 mill. $, som i juni 1957 blev trukket på Den internationale Valutafond.

På venstres og de konservatives vegne fremsætter Axel Kristensen (v.) forslag om bortfald af ydelser til stabiliseringslån for skatteåret 1958–59.

Folketinget vedtager enstemmigt forslaget om ændring i lov om sygehusvæsenet. Det kommunistiske forslag til folketingsbeslutning om ophævelse af lov om retsforholdet mellem husbond og medhjælpere henvises til udvalg.

Det konservative folkepartis folketingsgruppe vælger den hidtidige næstformand, fhv. socialminister Poul Sørensen, som formand efter afdøde Aksel Møller, til næstformand vælges dommer Knud Thestrup og til politisk ordfører chefredaktør Poul Møller.

Forligsmanden meddeler, at mæglingsforslaget af 15/3 er vedtaget af begge parter.

28. – Trafikminister Lindberg fremsætter forslag om et trafikråd, som skal samordne og udbygge den kollektive persontransport i Storkøbenhavn. Trafikrådet skal bestå af et bevillingsråd på 37 medlemmer og en direktion. Den daglige drift af de trafikmidler, der nu drives af Københavns Sporveje, NESA og Amagerbanen, samt evt. statsbanernes rutebiler inden for området, henlægges til et trafikdirektorat under direktionen, medens S-banerne fortsat skal drives af DSB, men for trafikrådets regning og efter dettes direktiver. Alle investeringer i faste anlæg og materiel finansieres over en investeringspulje, som tilvejebringes ved bidrag dels fra staten og de deltagende kommuner, dels fra driften. Medens samfærdselskommissionen, hvis betænkning danner grundlaget for lovforslaget, foreslog, at det offentliges tilskud skulle fordeles med 75 % på staten og 25 % på kommunerne, fastsætter lovforslaget forholdet til 60:40.

I folketingets udvalg for forretningsordenen tiltræder flertallet (s., r. v. og rf.), at de ministre, der trådte ud af regeringen efter valget i maj 1957, skal have ventepenge i 2 år, medens v. og k. f. holder på 1 år.

Folketinget vedtager ved 3. behandling forslag til finanslov for 1958–59 med 124 stemmer mod 6 (k.). Med de vedtagne ændringsforslag udgør indtægterne på drifts- og anlægsbudgettet 5583 mill. kr. og udgifterne 5001 mill. kr., således at overskuddet bliver på 582 mill. kr. mod 573 mill. kr. efter det oprindelige forslag. I finansudvalget har et forslag af fiskeriminister Oluf Pedersen om at stryge bevillinger på 145.000 kr. til udplantning af rødspætteyngel i Limfjorden og bæltfarvandene mødt modstand hos et mindretal (nogle s. og nogle v.), og spørgsmålet giver anledning til en længere debat. Ved den almindelige afstemning vedtages fiskeriministerens forslag med 81 stemmer mod 76, medens 3 medlemmer undlader at stemme, men på grund af den ringe stemmeforskel dekreterer formanden afstemning ved navneopråb. På grund af uoverensstemmelser ved stemmeoptællingen gentages navneopråbet, efter at mødet på foranledning af statsministeren har været udsat en halv time. Det andet navneopråb giver til resultat, at ændringsforslaget vedtages med 77 stemmer mod 64, medens 2 medlemmer undlader at stemme, og 36 er fraværende.

Alle rf. stemmer for og alle k. imod forslaget, medens de øvrige grupper er splittede.

Folketinget færdigbehandler endvidere forslagene om udskrivningslov, børnetilskud, lempelse af beskatningen af merindtægt, sømandsskat, ændring af lov om kommunale ejendomsskatter, eftergivelse af kommunehjælp og ekstraordinær adgang til folkepension og ændring i lov om folkeforsikring (vedr. hjemmehjælp). Samtlige disse forslag vedtages enstemmigt, idet dog v., k. f. og k. undlader at stemme ved afstemningen om forslaget om sømandsskat og k. ved forslaget til udskrivningslov.

I folketingsudvalget om en særlig indkomstskat af visse engangsindtægter er der mellem de 5 udvalgsberettigede partier opnået enighed om at indføre valgfrihed mellem den af regeringen foreslåede ordning, hvorefter de pågældende indtægter beskattes med en afgift på 30 %, som ikke kan fradrages i indkomsten, og en af oppositionen foreslået ordning, der går ud på, at en sådan engangsindtægt fordeles ligeligt over 3 skatteår og derefter beskattes sammen med den øvrige indkomst efter de sædvanlige regler.

29. – Statsminister H. C. Hansen drøfter overenskomstsituationen med repræsentanter for landbrugets arbejdsgivere.

31. – En luftfartsaftale med Sovjetunionen giver russiske luftfartøjer tilladelse til at mellemlande i København og overflyve ruter, som Sovjetunionen påtænker at oprette mellem Moskva og London m. fl. byer i Vesteuropa. Til gengæld får SAS adgang til at overflyve russisk territorium i Østeuropa på ruter fra København til Rumænien, Tyrkiet, Libanon og Den forenede arabiske Republik m. m.

Et mæglingsforslag for handels- og kontorfunktionærerne er godkendt af begge parter.

BENYT INSTITUTETS TIDSSKRIFTINDEKS!

Siden 1927 har Institutet for Historie og Samfundsøkonomi foretaget en registrering af tidsskriftartikler om økonomiske og politiske emner. Institutets medarbejdere har til stadighed gennemgået mellem 60 og 80 danske og udenlandske fagtidsskrifter. Alle artikler af almen interesse er blevet registreret og opført på kartotekskort. Hvert kartotekskort bringer oplysning om artiklens emnekreds, forfatter og titel; tidsskriftets navn, nummer og side; artiklens længde og et kort referat (ca. 3 linier) af dens indhold.

Registerkortene indgår i et kartotek, opdelt i 164 emneområder indenfor et overskueligt decimalsystem. I kartoteket findes endvidere tidsskriftkort, som angiver hvert registreret tidsskrifts redaktion, udgiver, format, udsendelsestidspunkter og pris samt biblioteker, hvor tidsskriftet findes.

Abonnement på dette indeks kan tegnes hos Institutet for Historie og Samfundsøkonomi, Sankt Peders Stræde 5, K. Prisen er 100 kr. årlig.

Indekset står til disposition for interesserede bl. a. på følgende biblioteker m. v.

Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv.
Boligministeriet.
Dansk Esso.
Dansk Arbejdsgiverforening.
Folketingets Bibliotek.
Forsvarsstaben.
Frederiksberg Kommunebiblioteker.
Fællesbanken.
Gentofte Central Bibliotek.
Handelshojskolen.
Institutet for Historie og Samfundsøkonomi.
Kjøbenhavns Handelsbank.
Det kgl. Bibliotek.
Det kgl. Garnisonsbibliotek.
Københavns Kommune Biblioteker.
Københavns Statistiske Kontor.
Monopoltilsynet.
Den sociale Skole.
Socialministeriets Bibliotek.
Sparekassen for Kjøbenhavn og Omegn.
Statistisk Departement.
Det Udenrigspolitiske Selskab.
Universitetsbiblioteket.
Århus kommunes biblioteker.
Århus socialkontor.
Biblioteket, Silkeborg.
Centralbiblioteket for Hjorring Amt. Hjørring.
Centralbiblioteket for Viborg Amt. Viborg.
Holbæk Amts Folkebogsamling.
Journalistkursus ved Århus Universitet.
Nordsjællands Centralbibliotek, Helsingør.
Statsbiblioteket i Århus.
Tietgenskolen, Odense.

– – –

Chr. Michelsens Institut for Videnskap og Åndsfrihet, Bergen.
Det kgl. Utenriksdepartement, Oslo.
Norges Handelshöyskole, Bergen.
Universitetsbiblioteket, Oslo.
Norges Tekniske Højskole, Trondhjem.